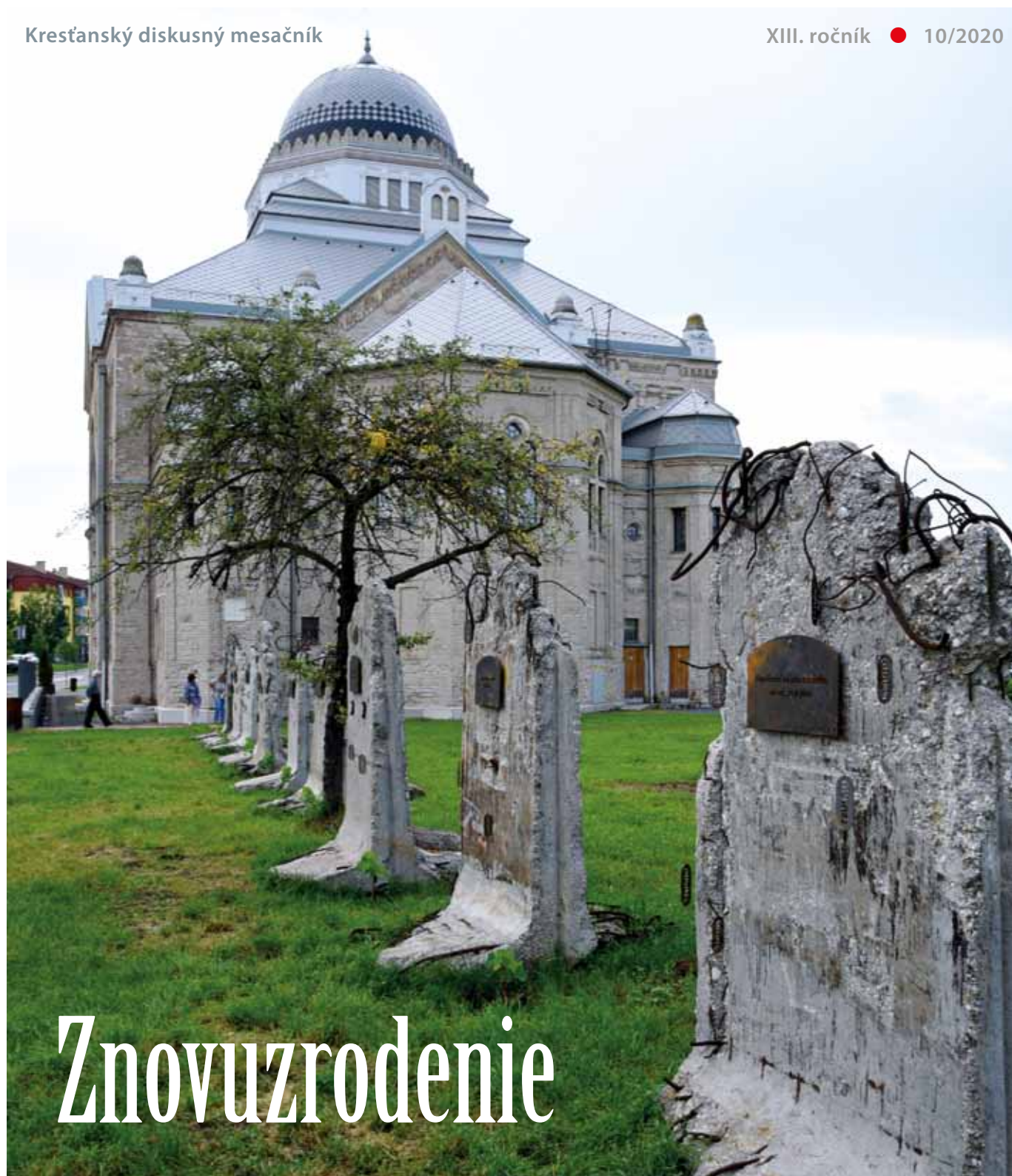

DIALOG

Kresťanský diskusný mesačník

XIII. ročník ● 10/2020

Znovuzrodenie

O B S A H

**Pieseň pútnikov
POŽEHNANIE** 4
J. Calvo Aguilar

Fórum 5
I. Turek, T. Máhrík

Rozhovor 7
ZNOVUZRODENIE
J. Šicková-Fabricsi/B. Piatko

Téma 13
DVE CESTY
K. Uhlíková, D. Novák

Čítanie na pokračovanie 18
**AKO JE TO S DUCHOM
SVÄTÝM**
Werner de Boor

Kultúra 20
D. BONHOEFFER
J. Uhlík

Misia 22
ČO NÁM OSTÁVA
M. Cockburn
DETSKÁ MISIA
M. Fraňo/V. Vrajová

Úvahy z trolejbusu 28
RÚŠKO, NENÁVIŠŤ
Tomáš Komrska

Spod orecha 30
VOJNA RÚŠOK
B. Piatko

RELAX 31

Výstava: Znovuzrodenie

Časopis Dialóg vychádza s podporou Cirkvi bratskej,
ale obsah jednotlivých príspevkov nevyhnutne nevyjadruje
duchovné presvedčenia Cirkvi bratskej.

Pri zborových objednávkach je odporúčaná predajná cena do 2,20 €,
(podľa zborových dotácií)

Individuálne objednávky: cena + poštovné

PRIVÍTAME VAŠU POMOC, KTORÚ MÔŽETE POSLAŤ NA ÚČET:

IBAN: SK761100000002621041859, BIC: TATRSKBX, VS: 2020

Redakčná rada: Juraj Institoris, Tomáš Komrska, Tibor Máhrík, Bohuslav Piatko, Rastislav Števko

Čestný člen: Štefan Markuš

Šéfredaktor: Bohuslav Piatko, bpiatko@swanmail.sk, **Jazyková úprava:** Dagmar Balková

Dizajn a grafické spracovanie: Martin Piatko

Sídlo vydavateľa: Živnostenská 2, 811 06 Bratislava, IČO: 35 757 43

Adresa redakcie: Sadová 28, 900 51 Zohor, č. tel.: 0903 474 142,

e-mail: svatava@swanmail.sk, web: www.dialog.cb.sk

Vydavateľ: Media Svatava, spol. s r.o. **Výšlo:** 30. 10. 2020 **Tlač:** Alfa print, Martin

1. a 4. strana obálky: Z výstavy J. Šicková-Fabricsi: Znovuzrodenie

EV: 2670/08

ISSN: 1337-6985

DOBROREČ

Už nemám v živej pamäti, aké to bolo, keď Václav Havel použil slovné spojenie „blbá nálada“ na opis situácie v Českej republike. Ale hodil by sa aj na opis súčasnej situácie na Slovensku. Krajinu valcuje druhá vlna pandémie COVID-19 a nezdá sa, že by mala skoro prehrmieť. Vytráca sa ochota znášať obmedzenia a riadiť sa opatreniami kompetentných autorít. Objavujú sa pochybnosti, ako je to naozaj s ich kompetentnosťou, a niektorí radšej čerpajú múdrosti z podozrivých zdrojov. Klesá popularita vlády a niektorí by privítali návrat tej predošlej. Dlhodobá nízka dôvera v justíciu nie a nie sa odlepiť od dna; zdá sa, že ani nové postavy na čele súdnictva či prokuratúry nesľubujú rýchlu zmenu k lepšiemu. Dobrú náladu nemajú ani podnikatelia, umelci či športovci, ktorých okolnosti oberajú o obživu. Ani cirkevné zbory neboli ušetrené komplikácií a musia sa vyrovnávať s vážnymi obmedzeniami pri konaní bohoslužieb a inej činnosti. A k tomu ešte množstvo iných starostí, ktoré všetci prežívame v súkromí, rodine, vzťahoch...

Keď toto pripomínam, nechcem nikomu privodiť depresívne stavy. Skôr naopak. Rád by som obrátil pozornosť k niečomu pozitívnemu, k čomu nás upomína toto obdobie roka. V čase, keď píšem tieto riadky, v Izraeli vrcholí Slávnosť stánkov, ktorá sa spája s poďakovaním za úrodu. No nie je to veľká sláva, keď je v krajine lockdown zamedzujúci verejné podujatia i takmer všetky medziľudské kontakty. Napokon, ani u nás neboli tento rok žiadne slávnostné dožinky či vinobranie. A ako bude vyzeráť Thanksgiving v USA v novembri, ešte nikto netuší... Som však presvedčený, že navzdory okolnostiam je dobré riadiť sa slovami Dávida v 103. žalme: *Dobroreč Hospodinovi, moja duša, nezabúdaj na nijaké z jeho dobrodení!*

Zo štúdia pastorálnej teológie si pamätám zásadu, že na to, aby sa zmenili pocity človeka, musí sa zmeniť jeho myslenie. V skriptách *Pastoračné sprevádzanie* profesora Pavla Procházku sa píše: „Každý z nás celé dni k sebe v tichosti hovorí. Je to ako magnetofónová páska, ktorá ide stále dokola. Toto tiché hovorenie k sebe môže byť škodlivé, ak obsahuje myšlienky, ktoré privodia depresiu.“

Niektoré konzervatívne kresťanské prúdy majú sklon zaznávať emócie, na druhej strane populárna psychológia ich berie veľmi vážne. Radí nám, že treba načúvať svojej duši – do istej miery oprávnene. Nikomu neodporúčam ignorovať emócie, ale v jednej chvíli treba povedať: „Duša moja, počul som ťa, a teraz počúvaj ty: Dobroreč... a nezabúdaj!“ Aby nás negatívne správy celkom neotrúvili, potrebujeme sa zastaviť a zamyslieť, koľko dobrého sme prijali, ba prijímame práve teraz. Dávid nám vo svojom žalme dáva dobré tipy (oddeľme si chvíľku čas a prečítajme si ho celý.)

Nájdeme tu dobrodenia telesné – uzdravenie z chorôb, nasýtenie dobrými vecami – i duchovné – odpustenie previnení; individuálne i celospoločenské – presadenie spravodlivosti a pomoc utláčaným. V dobe pandémie, ekonomických problémov a krízy justície celkom aktuálne. Čo povieť?

Nájdeme tu Boha, ktorý je Stvoriteľom – vie, ako sme utvorení, pamätá, že sme prach; je Záchrancom – vyslobodil svoj ľud z otroctva; no nadovšetko je Otcem – plným spravodlivosti i zľutovania nad jeho deťmi, čo sa ho boja. A ten, kto sa bojí Boha, sa nemusí báť iného.

Neviem, čo prinesú zajtrajšie správy. Neviem, čo čaká mňa a mojich blízkych, ani čo čaká vás. Viem, že Otec, ktorý ma stvoril a zachránil, tu bude pri mne. Takže môžem počúvať svoju dušu a potom pripomenúť mojej duši Božie dobrodenia, ktoré nemajú konca, a potom dobrorečiť. Vyskúšajte aj vy Dávidov recept. ■

PETER KOZÁR
(Kresťanské zbory,
Bratislava-Rača)

STÍLPČEK:

RADŠEJ SUSEDOVI

„Rodinné podniky predstavujú vyše 60 % všetkých európskych podnikov – tak malých, ako aj veľkých. Zamestnávajú viac ako 50 % z celkového počtu zamestnancov. V rodinnom podniku vlastníctvo nespočíva na likvidných aktívach, ale na tom, čo daná rodina po mnohé generácie buduje a rozvíja, vrátane hodnôt, tradícií a know-how.“ (Vestník EÚ 2016). Pozrime sa do najsilnejšej ekonomiky v Európe – do Nemecka. Vyše 90 % všetkých spoločností sú rodinné firmy. Prinesú cca 55% celkových tržieb a sú najdôležitejším zamestnávateľom v štáte. A desiatky rokov prechádzajú z pokolenia na pokolenie.

Na Slovensku rodinné firmy začali vznikať po revolúcii a hoci takmer všetky vlády rozprávali, ako veľmi im záleží na rozvoji malého a stredného podnikania, nespravili pre to prakticky nič. Napriek tomu štatistiky uvádzajú, že okolo 60% firiem na Slovensku je rodinných. No približne v poslednom 10-ročí prišiel problém – potreba generáčnej výmeny. Prechod firmy z otcov – zakladateľov na deti – pokračoval. A štatistika je hrozivá: Prvú generáčnú výmenu prežije približne iba každá tretia firma. Prečo?

Nie jedinou, ale určite jednou z príčin je neveriteľný paradox slovenskej legislatívy. Firmu môžete dať svojmu potomkovi, ale – ste povinný spraviť súdnoznačné ohodnotenie firmy, zaplatiť z toho daň a až tak ju môžete dať svojim deťom. A to pri úspešnej firme nemusí byť najlacnejšie. Svojmu susedovi však môžete firmu dať/predať za symbolické 1 €. Takže rada – ak chcete čo najlacnejšie udržať firmu v rodine, predajte ju za 1 € susedovi, váš potomok nech ju za 1 € kúpi späť a rodinná firma môže pokračovať... To nie je sranda – to je slovenská skutočnosť. ■

Bohuslav Piatko

POŽEHNANIE

JOSÉ CALVO AGUILAR (Vikár v zbore CB Žilina.)

Posledná zastávka – a tiež prvá

Prvá Pieseň Pútnikov hovorila o dôležitosti pokánia ako našom prvom kroku. Potrebujeme činiť pokánie (t'shuvah!) a otočiť sa od našich ciest k Bohu. Toto je prvý krok našej cesty a bez neho sa nepohneme ďalej. A keď kráčame cestou pokánia, cestou otočenia sa smerom k Bohu, prirodzene sa nachádzame na ceste požehnania. Pútnická cesta začína pokáním (t'shuvah) a končí požehnaním (berakah).

Pozvanie – Prikázanie

Tento žalm nás pozýva k uctievaniu. Nemôžeme zabudnúť, že tieto piesne spievali pútnici na ceste do Jeruzalema. A keď konečne došli, táto pieseň bola pozvaním do chrámu, do uctievania. Neprišli do Jeruzalema, aby sa pozreli po obchodoch, aby išli na výlety... Prišli uctievať. Aj keď sa po ceste možno pohádali s rodinou – prišli uctievať. Aj keď možno majú problém so svojim susedom – prišli uctievať. Aj keď sú možno unavení a „frflú“ – prišli uctievať.

Je to pozvanie – a zároveň prikázanie. Žalm 134 niekoľkokrát používa rozkazovací spôsob: *dobrorečte* (v. 1 a 2), *pozdvihnite* (v. 2). Žalmisti si nerobia ilúzie o ľudskom srdci. Niekedy sa nám chce chváliť Boha. Vidíme 10 000 dôvodov prečo ho uctievať a ďakovať mu. Ale niekedy je to trochu inak. Možno sme zaneprázdnení, alebo máme nejaké ťažkosti a neprijemné okolnosti, ktoré „skrývajú“ Božiu lásku tak, že ju nevidíme. A vtedy nestačí pozvanie, ale potrebujeme prikáz. Potrebujeme sa „donútiť“ do chvály, do uctievania a služby, lebo Boh je dobrý, požehnal nás a my ho tiež máme požehnať (to, čo v tomto žalme je preložené raz ako „požehnať“ a raz ako „dobrorečiť“ je v hebrejčine to isté slovo: barak).

My ovladáme emócie – a nie naopak

„Necítim sa na uctievanie a požehnanie Božieho mena a nechcem byť pokrytec, tak ho nebudem chváliť“. Počul som podobnú vetu stovkykrát. Na prvý pohľad sa zdá, že aj má zmysel, nie? Veď predsa Boh pokrytectvo nenávidí, či...?

Vedecké výskumy [1] však ukazujú, že emócie majú v našom správaní oveľa menšiu rolu, ako im často dávame. Nechce sa ti chváliť Boha? *Pozdvihni svoje ruky k svätyni a dobroreč Hospodinovi* (v. 2, parafráza). „Ruky môžeš dvíhať bez ohľadu na to, ako sa cítiš; je to jednoduchý pohyb. Možno nie si schopný prikázať svojmu srdcu, ale vieš prikázať svojim rukám. Dvíhaj svoje ruky k žehnaniu; možno tvoje srdce pritom pochopí tú správu a bude tiež pozdvihnuté k uctievaniu“. [2]

Naše emócie nemajú ovládať náš vzťah s Bohom. Sú úžasným darom od Boha, ktorým vieme zažiť krásne a rovnako smutné chvíle, ale ako každý dar, musíme s ním dobre narábať.

Požehnanie na záver

Koniec pútnickej cesty vedie k požehnaniu. Ale úžasná správa je, že nemusíme čakať až na koniec našej životnej cesty, aby sme boli požehnaní požehnaním a požehnali druhých. Preto na záver tejto série len môžem zopakovať slová žalmistu: „*Podťe, žehnajte Bohu, všetci jeho služobníci. [...] A nech Boh Siona požehná!*“ (Ž 134 1 a 3, The Message verzia). ■

[1] Toto je jeden z najlepších TED talkov, ktoré som v živote videl. Celý tento odstavec je veľmi inšpirovaný nielen Petersonovou knihou, ale Cuddinim výskumom o reči tela a jeho vplyvu na naše emócie či pocity. Odporúčam! Video obsahuje aj slovenské titulky, české žiaľ! nie.

[2] Eugene Peterson, *A Long Obedience in the Same Direction*, s. 194

AD: PODVOD NÁŠ KAŽDODENNÝ (DIALÓG 8-9/2020)

Ďakujem za „dialóg“, ktorý vyvolal môj článok v Dialógu. I keď ma mrzí, že som v texte článku nenapísal, že Kollár „**nechtiac**, stanovil diagnózu“. Ale myslel som to tak. Nemuselo dôjsť k tomu, že Peter Piatko má dojem, že robím z Kollára niečo iné.

Ale chcem zareagovať predovšetkým na článok T. Máhrika *Podvod náš každodenný*. Tibor Máhrik sa podrobne zaoberá „prirodzeným“ sklonom ľudí ku klamaniu a vplyvu kresťanského náboženstva a morálky na jeho potlačenie. V jednej časti (str. 18.) píše, že zadal svojim študentom úlohu, aby našli argument, ktorým ukážu, že podvádzať pri skúške je neetické – pri argumentácii však mali vynechať Boha. Uvádza, že nikto z nich to nedokázal. A k tejto časti jeho článku mám pripomienku, ktorou by som chcel uvedenú časť článku doplniť, prípadne „opraviť“, pretože:

a) Z vlastnosti racionálneho myslenia (z logiky) vyplýva, že v systéme výrokov, v ktorom sa

vyskytne nepravdivý výrok, je možné pomocou tohto výroku a ďalších pravdivých výrokov generovať najrozmanitejšie nepravdivé výroky. A tak deštruovať spoločnosť, ktorá prijala nepravdivý výrok do svojho systému. Čo sa zrejme nedá považovať za jej prospech.

b) Na druhej strane, ľudia sa usilujú o svoj prospech. V matematike sa jednoducho dokazuje, že (akákoľvek) optimalizácia na nejakej množine nemôže byť horšia ako optimalizácia na jej podmnožinách. Inými slovami, ak sa (všetci) budeme správať v záujme najväčšieho prospechu spoločnosti, dosiahne sa tým maximálny prospech celej množiny (všetkých jedincov).

Teda, paradoxne, racionálnym uvažovaním a snahou o maximalizáciu svojho prospechu prichádzame ku konaniu zamieranému na prospech spoločnosti. Podľa bodu a) akákoľvek lož je v neprospech spoločnosti a tým, podľa bodu b) aj v môj neprospech.

Tibor Máhrik v jeho článku neuviedol, či nesplnenie úkolu „nenáboženskej“ argumentácie odsudzujúcej lož (podvody) znamenalo iba neúspech tej skupiny, alebo nemožnosť úspechu pri riešení takého úkolu. A v závislosti od toho, tá moja poznámka je doplnením tejto jeho časti, alebo jej „opravou“.

Potešilo ma, keď som sa nedávno dočítal, že nie som sám, čo si myslí, že už samotná schopnosť abstraktne myslieť umožňuje dôjsť (za predpokladu rovnosti ľudí) k cieľu, ktorý sledujú i náboženské systémy. Zrozumiteľne to povedal Paul Dirac, jeden z fyzikov ktorý sa významným spôsobom podieľal na tvorbe atómovej fyziky. Jeho výrok „*Ako sa mám správať, na to môžem usúdiť samotným rozumom zo situácie, že žijem v spoločnosti s inými, ktorým musí byť prisúdené rovnaké právo žiť, na ktoré si robím nárok i ja.*“ ■

Ivan Turek

AD: K PREDCHÁDZAJÚCEMU ČLÁNKU (DIALÓG O DIALÓGU)

Ďakujem Ivanovi Turekovi za jeho doplnenie a skvelé podnety na premýšľanie.

Postoj odvážnej študentky som uviedol ako argument v súvislosti so zmenou myslenia v súčasnej dobe. Lož a klamstvo, kedysi „zakázané“, dnes mnohí študenti považujú za „normálne“, ak chce človek uspieť v živote.

Sila jej argumentu je naozaj pozoruhodná v predpoklade, že: a) nikto sa to nedozvie, b) nikomu tým neublížim. Ak sú obidva

predpoklady splnené, naozaj je problém zostreliť jej pozíciu pre študentov, ktorí málo vedia o metaetike a metafyzike. Museli by sme sa pýtať do hĺbky: Odkiaľ vie, či sa to niekto nedozvie? Na akom základe stojí jej istota, že nikomu tým neublíži, aj keď sa to nikto nedozvie? Má dobro a zlo povahu objektívnu, alebo je to len subjektívna projekcia individuálnych etických preferencií?

O tom uvažoval už Platón, ktorý podobné myšlienky vložil do úst

Trasymacha. Jeho etické východisko možno sformulovať aj takto – šťastie spoločnosti je tvorené šťastím jednotlivca, preto, ak urobím dobre sebe, pomáham celku na jeho ceste k šťastiu/úspechu. Pre tých, ktorí chcú ísť ešte hlbšie: Sú morálne zákony absolútne záväzné, a preto ich Boh vyslovil, alebo sú absolútne záväzné preto, lebo ich vyslovil Boh?

Argumenty Ivana Tureka otvárajú príjemný priestor pre hlbšie premýšľanie o danej téme. Čo to

Jaroslava Šicková-Fabrics na otvorení výstavy Znovuzrodenie.

znamená „prospech spoločnosti“? Je možné život popísať „systémom výrokov“ a jeho zložitost úplne vystihnúť striktné logickými úvahami? Môžeme preniesť matematické teórie optimalizácie na procesy života? Ak áno, do akej miery sa môžeme na ne spoľahnúť? Pokryjú všetko, alebo niečo im „unikne“? Je miera ich „nespoľahlivosti“ daná vývojovým stupňom nášho poznania, alebo tu narážame na fundamentálnu filozofickú otázku poznateľnosti sveta?

Tieto a podobné úvahy súvisia s tým, ako vnímame svet okolo nás a tiež s tým, aký ten svet naozaj je bez ohľadu na to, čo o ňom vieme a ako ho poznávame.

Dnes sa vedie vášnivá diskusia o tom, či je svet poznateľný, alebo nie. Inými slovami, či svet funguje na prísnych zákonoch príčiny a následku, alebo nie. Tú

prvú pozíciu obhajujú zástancovia TOE (Theory of everything), ktorí predpokladajú, že raz bude objavená jednotná teória sveta, z ktorej bude možné odvodiť všetko, čo ľudstvo poznalo a poznáva. Jej zástancom bol aj fenomenálny kozmológ a teoretický fyzik Stephen Hawking od roku cca. 2010 až do svojej smrti v roku 2018. Takýto názor však čelí problému slobody človeka, jeho hodnoty, podstate lásky, obetavosti... Na druhej strane názorového spektra je presvedčenie, že svet nemá povahu prísneho determinizmu, je vo svojej podstate tajomný, a preto nie je možné poznanie o ňom zredukovať do jedinej teórie. Paradoxne, túto pozíciu ešte pred rokom 2010 zastával samotný Hawking. Do dnešnej témy prispel vzácnym názorom aj Einstein. Podľa neho etika patrí do vedy, ale veda

nepatrí do etiky. Vyjadril tak svoje presvedčenie o tom, že život vo svojej komplexite a tajomstve nie je možné vtiesnať do kauzalistických algoritmov. Mnohé z nich sú skvelé a užitočné, ale nie sú konečné v otázkach morálky. Morálna filozofia totiž pracuje aj s inými zdrojmi poznania okrem empirických dát a dostupných matematicko-fyzikálnych modelov, ktoré ich vysvetľujú. Navyše, aj tie sa neustále menia na základe nových empirických dát a javov, ktoré prinesie život. A niekedy sa menia dosť radikálne. Oproti tomu však stojí téza (Iz 40, 8), ktorá si nárokuje znepokojujúci mandát absolútna – *Tráva usychá, kvet uvädne, ale slovo nášho Boha obstoí naveky*. Dialóg tak môže pokračovať. ■

Tibor Máhrlik

V mesiacoch jún až august sa
v priestoroch synagógy v Lučenci
a pred ňou-uskutočnila výstava aka-
demickej sochárky, profesorky
Jaroslavy Šickovej-Fabricei.

ZNOVUZRODENIE 5 – 20 – 70

Výstava (s podporou Fondu na podporu umenia) sa uskutočnila pri príležitosti viacerých výročí – 5 rokov od obnovy synagógy, 20 rokov činnosti OZ Terra terapeutica, v ktorom autorka pôsobí a okrúhleho životného jubilea autorky (v názve výstavy). V interiéri dominuje inštalácia situovaná centrálne v prízemí synagógy. Ide o 10 štvorcových nádob zo šamotovej hlíny, na každej s jedným textom Božích prikázaní, osadených na železných podstavcoch, doplnenými viac ako 500 keramickými platničkami s nápismi „odpušť“, „prepáč“, „je mi ľúto“, z ktorých niektoré sú uložené v nádobách a iné visia priamo nad nimi, akoby do nich vchádzali alebo vychádzali smerom ku kupole synagógy. Podobne v strede inštalácie sú nakopené ďalšie takouto prosbou o odpustenie popísané platničky či drobné reliéfy vytvorené pre túto príležitosť rôznymi ľuďmi. Urobili ich napríklad klienti neďalekého domu seniorov Betánia v Kalinove, pod vedením arteterapeutky Mirky Lacovej a ďalší ľudia s rôznym handicapom z iných kútov Slovenska, od Bratislavy až po Košice. Išlo teda o kolektívne dielo. Na balkónoch synagógy na ľavej a na pravej strane boli nainštalované diela autorky vzdávajúce priamo či nepriamo hold rodičom a Novohradu, odkiaľ pochádzala autorkina matka a sama vystavujúca sochárka tu prežila u starých rodičov prvých 7 rokov života. V exteriérovej časti expozície je dominantný Dekalóg – desať Božích prikázaní. Píšeme JE, lebo táto časť výstavy zostáva trvalou súčasťou areálu synagógy.

Ako hovorí autorka, prvotným impulzom pre vytvorenie spomínanej expozície bolo okrem pozvania od LUKUSU (Lučenské kultúrne stredisko umenia) aj náhodné objavenie pôsobivého miesta neľaleko Lučenca, v priestore jeho periférií Opatová a Slatinka. Zdevastované bloky betónov, stojace tam ako zábrany spílených stromov v sklade dreva, evokovali pre sochárku viac ako len prvoplánovú informáciu: v ďalších ideových i architektonických rovinách našla v tomto Lučenskom Stonehedge, ako si miesto počas procesu hľadania nových významov pomenovala, aj finálny tvar a zmysel – Dekalóg alebo Desatoro. Vtedy ešte netušila, že práve na tomto mieste, teda medzi Hornou Slatinkou a Opatovou sa podľa historických análov pred cca 500 rokmi (v 1451) odohrala legendárna bitka pri Lučenci, v ktorej Jan Jiskra z Brandýsa, s armádou bývalých českých a slovenských bratříkov, porazil omnoho početnejšie vojsko uhorského vojvodu Jána Hunadyho. Vyhaslo tu veľké množstvo životov. O výstave po výstave sa s autorkou rozprával BOHUSLAV PIATKO.

Desať z blokov, z ktorých každý váži takmer 2 tony, ste potom previezli a umiestnili na lúku za synagógou, kde stál kedysi rabínov dom, ktorý zbúrali komunisti v 80-tych rokoch minulého storočia.

Veľa som sa pri tomto neľahkom procese tvorby Dekalógu naučila: pri preprave bolo, napríklad, nutné správne sa rozhodovať v sekundách, lebo obrovské auto nebolo ľahké správne nasmerovať a následne bloky na prvýkrát rozmiestniť. Celá (úspešná) realizácia bola takým malým no veľkým zárazkom v zmysle biblického verša: „ak budete mať takú malú vieru ako horčičné zrno, poviete tejto hore, aby sa premiestnila na druhú stranu a stane sa“.

Povedzme, čo symbolizujú tie panely? Je ich desať.

Áno, je ich desať, ako je desať Božích prikázaní. Na každom paneli je text jedného prikázania vyrezaný do železa. Každý panel predstavuje teda jedno prikázanie. Aby som vtiahla do diania návštevníkov, pripravila som interaktívnu záležitosť – železné pliešky s nápismi: EUTUJEM, PREPÁČ, ODPUSŤ, ktoré si mohli ľudia v synagóge zobrať a zavesiť ich na jednotlivé panely.

Najviac „Odpusť!“ bolo na dvoch paneloch: Na prvom – *Nebudeš mať iných Bohov okrem mňa* a na štvrtom: *Cti si otca a matku, aby si dlho žil na zemi*. Ale „odpusť“ bolo napokon na každom paneli a dopovedali tak zmysel výstavy: zamyslieť sa, ktoré pri-

kázanie vo svojom živote najviac porušujem a prosiť o odpustenie priestupkov voči Bohu, voči rodičom, voči zásadám Desatora.

S výstavou som sa zoznámaval len cez fotky, ktoré si dávala na FB. Jedny pod názvom „Pocta otcovi“, iné pod názvom „Znovuzrodenie“ – výstava v lučenskej synagóge. Akosi sa mi to spojilo a vnímal som to ako výstavu, v ktorej vyjadruješ poctu svojím rodičom a rodnému kraju. Takže to nejako upracme.

V konečnom dôsledku ani niet čo upratovať. Dal si si to dohromady, aj keď som nemala ten zámer pri uverejňovaní diel na FB. Je to predovšetkým retrospektívna výstava pri príležitosti môjho okrúhleho životného jubilea, ako to predostiera tretie číslo plného názvu výstavy. Milan Resutík pri komentovaní výstavy na svojom blogu doplnil staré, vraj socialistické, heslo „Naspäť cesta nemožná, napred sa ísť musí“ asi tak, že v niektorých prípadoch je dobré ísť naspäť. Vystihol to, čo som chcela povedať – že sa vraciam ku svojim koreňom. Pri takomto vážnom jubileu si uvedomujem, že nesiem po celý život so sebou nejakú výbavu, ktorú mi dali moji rodičia. Obidvaja boli umelci – mama výtvarníčka, otec básnik. Ako pubertiačka som si hovorila, že nikdy nebudem taká ako oni dvaja. Ale postupným dozrievaním si človek čoraz viac uvedomuje, že dedičstvo predkov sa nedá vymazať z vlastného života. Sme ich pokračovaním, niekto viac, iný menej, ale oni sú v nás, či chceme, alebo nechceme. A s tým sa každý musí nejakou výsporiadať.

Bol to tvoj pôvodný zámer, alebo sa táto retrospektíva objavila spontánne počas tvorby a výberu diel na túto výstavu?

Pred dvoma rokmi som dostala ponuku usporiadať túto výstavu. Takže som mala dosť času rozmýšľať o tom, čo by som chcela

výstavou povedať. Uvedomila som si, že ten priestor, ktorý treba zaplniť je veľký. A že to dáva aj mne priestor vyjadriť veľa. Môžem prejsť svojou minulosťou inými nohami a pozrieť sa na svoj život a umeleckú dráhu inými očami. Očami svojho rodného kraja a očami svojich rodičov. Čo vo mne zanechali a čo mi vlastne po celý život kládli na srdce, čo mi vštepovali, hoci som sa tomu niekedy aj bránila. V Lučenci, u starých rodičov, som prežila najšťastnejšie roky svojho detstva. A keď sa k tomu pripojila myšlienka na sté výročie narodenia môjho otca a ďalšie výročia – koncept bol na svete. Uvedomila som si, že otcova poézia sa šírila len ústne v cirkevnom prostredí, ale nikdy nebola publikovaná. Vzďala som mu teda hold a trochu netradične, ako súčasť môjho výtvarného diela, som ju vlastne v synagóge predstavila verejnosti po prvý raz. Táto myšlienka však nebola na začiatku. Prišla počas úpornej dvojročnej skladačky možného i nemožného v mojej hlave. Keď sa na niečo zameriam, tak nemyslím na nič iné, len na cieľ, ktorý je predomnou. Dokonca sa mi o tom aj snívalo a, možno sa budeš smiať, ale zapisovala som si tie sny...

Prejdime teraz trochu konkrétnejšie k trom dvojiciam, ktoré si vložila do výstavy ZNOUZRODEINIE – mama a ty, otec a ty a židovský chrám (synagóga) a desať Božích prikázaní.

MAMA a TY

To mi vlastne napadlo až pri inštalácii. Dať môj najobľúbenejší mamin obraz *Zátišie s jablkami* a otcov denník – básnicky zošíť s rukopismi jeho básní do dvoch sklenených vitrín. Lebo do vitrín dávame to najcennejšie, čo máme.

Akési osobné relikvie: na ľavom balkóne synagógy mamin obraz s jablkami a modrým závesom, lebo modrá je farba matky aj v psychoanalytickom kontexte (mimochodom v synagóge se-

dávali ženy vždy na balkónoch). Potom som fragmenty toho modrého závesu zakomponovala do mojich troch obrazov. A pred vitrínu som dala veľkú nádobu s nápisom *Terra therapeutica*, ktorú som naplnila keramickými jablkami. Sedemdesiat jablák, ktoré ako keby sa z obrazu vysypali do tej nádoby, a potom sa rozkotúľali po celom priestore. To bol vlastne citát z maminej tvorby v mojej tvorbe. Spojenie... znovuzrodenie vzťahu... kontinuita jej životnej filozofie, ktorá u mňa prerástla aj do toho, že sa venujem arteterapii. A tam sa uplatňuje nielen obraz, ale aj slovo. A otec bol majster slova.

OTEC a TY

Asi som zdedila dačo aj po otcovi, lebo som začala aj písať. V arteterapii je to tak, že naši klienti niečo nakreslia, vyjadria svoje vnútro obrazom, a potom sa o tom rozprávame. Čiže k cieľu, kam ich chceme doviest, kráčame dvoma kanálmi. V jednom mieste vníma náš mozog obrazy a farby a v inom mieste vníma slová. A keď sa takáto intervencia umením deje simultánne, teda spolu, tak je vnem umocnený a má veľkú váhu a silu. To je to, čím je arteterapia špecifická. Spojenie neverbálnej a verbálnej správy, teda obrazu a slova v jednom (v umení), v tom je nesmierna sila!

Ale – vráťme sa k otcovi...

Musím povedať pravdu, že ocko veľmi nechcel, aby som bola výtvarníčka. On bol profesiou právnik, ale nechcel mať právničku aj zo mňa, bol by býval radšej, keby som sa stala astronómkou. Hovorieval – To by bolo krásne, keby si tak objavila novú hviezdu... – Nepustil ma ani na „Šupku“ a až po jeho smrti a po maturite na SVŠ som išla naVŠVU (Vysokú školu výtvarných umení). Treba povedať, že otec bol na mňa veľmi prísny a musím priznať, že som sa ho bála... S jeho zásahmi do môjho života som sa veľmi ťažko, ak vôbec, vedela vyrovnáť. Píšem knihu spomienok, a čítam si, čo som napísala. Veľmi mi to

pomáha vyrovnávať sa s týmto obdobím môjho života, aj so vzťahom k otcovi. Ale, opäť ide aj o znovuzrodenie vzťahu. Snažím sa vidieť príčiny jeho životných postojov. Formovali ho veľmi tvrdé podmienky – pochádzal z jednástich detí z veľmi chudobnej rodiny. S tým súvisí štvrtý panel so štvrtým prikázanim. – Pochopenie, že musíme byť za rodičov vďační, bez ohľadu na to, aké boli naše vzťahy s nimi „Cti otca svojho i matku svoju...“ – aj napriek, v mojom prípade, tvrdej výchove, ktorou som v detstve prešla.

Otcovu tvorbu som vložila do druhej sklenenej vitríny na prvom balkóne synagógy: Naske-

novala som jeho rukopisy, teda rukou písané texty a vytvorila v spolupráci so synom Jankom v počítači akési nádoby, ktoré symbolizujú, že sa v nich zhromažďuje istý neviditeľný, duchovný obsah, ktorý z nich aj zároveň prúdi. Preto sú jeho nádoby pootvárané, aby z nich jeho hodnoty prúdili do mojej tvorby. A aj do sveta iných ľudí.

No a posledná dvojica 10 BOŽÍCH PRIKÁZANI a SY- NAGÓGA

**Už vieme, že prikázania sú umiestnené na železobetónových paneloch. Čo ťa k tomu doviedlo, že si na tie dvojito-
nové betónové pozostatky umiestnila prikázania?**

Bola som, aspoň vzdialene, pri tom, keď sa znovu rodila z ruín synagóga. Tí ľudia z Lučenca ju dokázali zreštaurovať za rok. To považujem takmer za zázrak. Ja si ju pamätám ako jednu schátralú budovu, keď som ako dieťa so starkou okolo nej chodila na trh. Dokonca bola určená aj na zbúranie, keď boli tesne pred revolúciou v Lučenci majstrovstvá sveta v parašutizme, uvažovali o jej demolácii, aby nekazila cudzincom pohľad na mesto. A v neposlednom rade – židovské prostredie je mi blízke možno aj preto, lebo z otcovej strany mám nejaké kvapky židovskej krvi. Ale nie to určuje môj vzťah k Židom. Je to pre mňa vyvolený národ! Podstatné je vedieť, že to bolo práve miesto pred synagógou, odkiaľ za vojny odviekli 1 200 Židov do koncentračných táborov. Nikdy sa už nevrátili. Bol to aj môj pôvodný úmysel: spraviť 1 200 železných plieškov s jediným slovom: ODPUSŤ, za každého v koncentračnom tábore zavraždeného človeka z Lučenca

Umiestnenie deviatich je mi jasné a hovoria jasnou rečou. Ale prvé – text je otočený hore nohami. Prečo?

To mi tiež napadlo v priebehu inštalácie – dať najavo, že naša doba prikázania ignoruje, že ne-

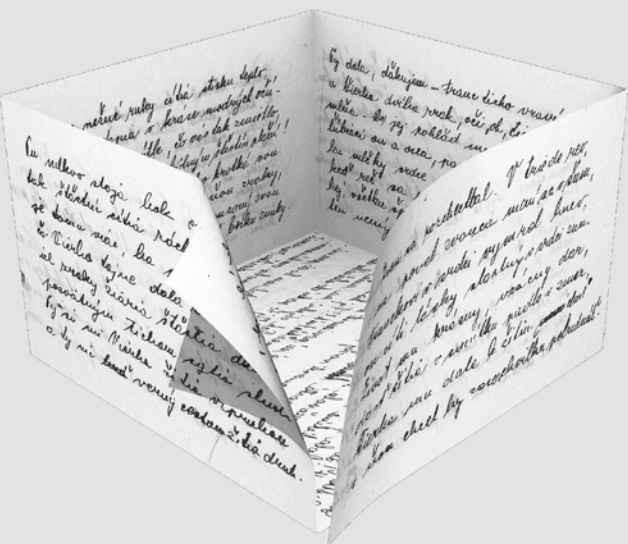
rešpektovaním prikázaní a Boha sme obrátili svet hore nohami. Alebo presnejšie – že sme postavili princípy morálky, úcty a etiky na hlavu. Priznám sa, že spolu s manželom Jankom, ktorý mi pri projekte výrazne pomáhal a podporoval ma, sme čakali, ako ľudia zareagujú, či to nebudú brať ako zosmiešnenie, alebo ako urážku prikázaní. Sem-tam sa nás dakto spýtal, či to nie je chyba, ktorú sme si nevšimli..., ale inak boli napospol vnímané približne tak, ako som chcela, aby ich ľudia vnímali... Svedčí o tom aj množstvo plieškov, ktoré rozvešali k jednotlivým prikázaniam. Plieškov, ktoré hovorili

o ich previneniach voči prikázaniam... Okrem toho, v dlažbe je osadená tabuľka s textom, kde vysvetľujem, prečo je prvé prikázanie naopak. „Princípy Desatora, na ktorých vyrastala naša civilizácia bagatelizujeme, ignorujeme, ba postavili sme ich „na hlavu“, „hore nohami“, „zruinovali sme ich – neuznávame autority, neceníme si život ľudí, zvierat, stromov, ani hodnoty ako pravda, láska, pokora, ktoré prestali byť pre nás posvätnými!“ Priznám sa, že ma veľmi potešilo, keď mi pani primátorka Lučenca Alexandra Pivková navrhla, aby panely s prikázaniami ostali pri synagóge natrvalo.

A ešte na záver: O začiatku výstavy si už hovorila a v rozhovore si niekoľkokrát aj spomenula názov výstavy: ZNOVUZRODENIE. Ako a prečo sa narodil tento názov?

Pred piatimi rokmi sa znovu narodila synagóga, my sa musíme znovu narodiť, každý nový deň a obnovovať našu vieru, nádej a lásku, aby sme žili a nie živorili. A aj keď Židia kristovské znovuzrodenie neprijímajú, išlo mi primárne o znovuzrodenie a obnovu narušených vzťahov medzi ľuďmi, človeka k prírode a k Bohu. ■

ONDREJ FABRICI

JAIROVA DCÉRA

2020

terra therapeutica

Básnická zbierka Ondreja Fabriciho

Jairova dcéra sa dostáva v jubilejnom roku autorovho narodenia, ako vôbec jeho prvá publikácia, na svetlo sveta po takmer 60 rokoch od jej vzniku. V 60. rokoch bola jeho kresťanská poézia odsúdená na šírenie samizdatmi, nemala šancu objaviť sa na pultoch kníhkupectiev.

JUDr. Ondrej Fabrici**(1920 Veľký Folkmar - 1967 Bratislava)**

od útlého veku písal poéziu. Jeho prvé básne v duchu štúrovských vzorov boli venované ľúbostnej tematike a rodnej zemi, najmä však Spišu, odkiaľ pochádzal. Hoci bol vždy výborným žiakom, z dôvodu, že sa narodil do mnohopočetnej schudobnejšej šľachtickej rodiny, hrozilo, že po ukončení základného vzdelania a meštianky v Gelnici nebude môcť kvôli chudobe v štúdiách pokračovať. No jeho učiteľ, ktorý si všimol talent, ale aj mimoriadny hlad po vzdelaní a morálnej a intelektuálnej potenciál mladého Ondreja, mu pomohol dostať sa na štúdiá do Prešova, kde vďaka podpore nemeckej rodiny mohol študovať na Evanjelickom kolégiu. Promoval na Právnickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, kde aj ku koncu svojho krátkeho života pôsobil vo výskume.

Po duchovnom obrátení, už ako doktor práv, začal písať básne s kresťanskou poetikou. Doktorát získal v roku 1948, takmer sto rokov po smrti svojho predka, levočského advokáta Samuela Fabriciho, a tak sa stal ďalším právnikom z rodu Fabriciencov a neskôr, už po jeho smrti, pokračovali v jeho šľapajách aj jeho syn Ondrej a vnuk Ondrej. Patrí ku kresťanským protestantským básnikom, ktorých básne neboli dodnes publikované ani odborné zhodnotené. Je autorom básnických zbierok **Jairova dcéra**, **Daniel**, **Údery**, **Atény nad Torysou** a kratších básní s biblickou tematikou, ako aj textov a prekladov z nemčiny v **Kresťanskom spevníku**.

Prológ (1962)

Zriem okom duše zaroseným
prasklinou hlíny zoschnutej
k blankytu neba zjatreného
na záblesk čakám Tvojej moci,
čo vzplanie ohňom nádeje-
fakľou jasnou vo tme zlosti,
čo spáli obáv trasoviská,
odvahou k činu ducha pohne,
des noci, čiernych beznádejí
krkavcov dravých našich dní-
uvrhne v priepasť bezodnú
a vzkriesi mlad' nám k životu
zo smrti, zo sna ľahostaje
pri vatre prosieb otcovských,
pri tokoch slz rodičiek,
čo chcú zrieť detí nový zrod
v radosti, čo hruď spretrhá,
hoc prv ju drásal bôlu hrot
jak rodičských pri mukách...

Darmo by znela naša kviľba,
daromné slz búrne toky
v duši i licom, otcov, matiek,
daromná žalosť, vzdych i ston,
daromné : „Heš!“ na krkavca...
Ak Ty neprideš v naše strany
mestá, obce, rodiny i rody
a Tvoj nás dotyk nevzkriesi
z mŕtvy, spánku, letargie
k činom, ktoré rodí viera
v úžase dych čo zastaví.
Sme obeť v smetiach pohodená,
Hoc blčať má na oltári!
Tam vzhliadni na dno našej duše,
iskra v nej bliká Tebou daná.
Na všetky zvú Ťa sveta strany
Pridi aj k ľudu pod Tatrami,
Prid' skoro Pane, ešte zrána....
Hľa, zomiera nám dieťa, panna!

Nech ťa požehná Hospodin
a nech ťa ochraňuje.
Nech rozjasní Hospodin svoju tvár
nad tebou a nech ťi je milostivý.
Nech obráti Hospodin svoj obličaj
k tebe a nech ťi udelí pokoj.

Numeri — Štvrtá Mojžišova kniha 6; 24 - 26

dve cesty

Prešlo rovných 5 rokov, čo bol bratislavský zbor CB na Cukrovej bez kazateľa a správcu. Neboli to ľahké roky. No vnútorná duchovná sila zboru a Božia milosť pomohli prekonať nástrahy tejto neľahkej cesty. A 10 dní pred vypršaním 5-ročného putovania, teda v nedeľu 20. septembra na slávnostnom zhromaždení sa stretli dve cesty – cesta zboru a cesta nového kazateľa a správcu Petra Kučeru, ktorý do Bratislavy prišiel z Frýdku-Místku.

Do služby ho uviedol predseda Rady CB v SR Štefan Evin. A slovenskej časti Cirkvi bratskej ho kázňou odovzdával predseda Rady CB v ČR David Novák. Za nového kazateľa zboru sa modlili členovia staršovstva zboru. Celý zbor spoločne vyslovil Petrovi slová Áronovského požehnania.

Kristína Uhlíková a Monika Kudročová pripravili po bohoslužbách program *Dve cesty*.

Účastníci slávnostného zhromaždenia videli mozaiku „obrazov“ z cesty Cukrovej, niekoľko myšlienok i fotiek z doterajšej cesty Petra Kučeru a počuli sme priania na ďalšiu, teraz už spoločnú cestu kazateľa a zboru na Cukrovej. Cez videá sa prihovorili bratia a sestry z Frýdku-Místku, niektorí kazatelia CB a viacerí ľudia zo spoločenstva nášho zboru – deti, mladí i zrelí.

Foto: B. ČÍČEL, Š. EVIN

CESTA CUKROVEJ

KRISTÍNA UHLÍKOVÁ

Čo všetko si už zažila táto ulica? Aký príbeh v sebe skrývajú tieto priestory – táto miestnosť, ktorú voláme veľká sála, predsieň, ktorú voláme vestibul? Čo všetko sa už varilo v kuchyni na prvom poschodí? Aké svadby či kary sa odohrávali v jedálni? Aké rozhovory či stretnutia si zažili priestory na druhom poschodí? Aké rodiny obývali byty na treťom poschodí?

Mohli by sme dnes hovoriť o tom zázraku, že po neuveriteľných dvoch rokoch stavebných prác v jednom z najtvrdších období komunizmu v 70. rokoch 20. storočia vznikol na základe architektonického projektu prof. Karfika a arch. Jána Komrsku po zbúraní pôvodných stretávacích priestorov tento undergroundový kostol – doslova kostol v podzemí. Aj dnes, keď stojím hore na galérii a dívam sa nadol, premáha ma pocit radosti a dojatia.

Mohli by sme tiež hovoriť o takmer nepretržitom rade nedeľných bohoslužieb, ktorý dokázala na chvíľu prelomiť až táto záhadná korona. Slová, ktoré zaznievali z kazateľne. Spomeniem len mená kazateľov a vikárov z posledných desaťročí, no započúvame sa do tých mien. Gustáv Sadloň, František Ciesar, Milan Jurčo, Daniel Komrska, Ján Novák, Daniel Pastirčák, Daniel Poloha, Petr Hvalčák, Milan Mitana, Josef Sýkora, Matěj Hájek, a aj Vlado Šimo. Niektorí boli s nami dlhšie, iní kratšie. Všetci spoluvytvárajú náš príbeh a robia to nielen svojimi slovami, ale aj svojimi životmi. Boli tu na to, aby sme sa od nich niečo naučili.

Mohli by sme tiež hovoriť o rozličných tímoch staršovstiev, ktoré preberali zodpovednosť za smerovanie zboru. O správcoch tejto budovy, pre ktorých to nebola len práca, ale aj poslanie.

Mohli by sme hovoriť o výzdobe, o liturgii a o hudbe. O spevníku, o organe, o zvukovej kabíne, o prekladateľoch do angličtiny. Za tým organom, za tou hudbou, za tým spevníkom sú ľudia a ich príbehy.

Mohli by sme tiež hovoriť o aktivitách, ktoré sa odohrávali či odohrávajú na pôde tohto zboru –

rozličné spevokoly, besiedky, dorasty či mládeže, práca s rodinami, diakonia. To sú aktivity, ktorým ľudia z tohto spoločenstva často odovzdali svoje srdce.

Mohli by sme tiež hovoriť o projektoch, ktoré vznikli na pôde tohto zboru, no presiahli jeho hranice – Kvapôčky, Betánia, Združenie škôl C. S. Lewisa.

Mohli by sme hovoriť o zbore Kaplnka či o zbore vo Sv. Jure, ktoré majú na Cukrovej svoje korene.

A opäť mená a príbehy ďalších ľudí.

Tiež by sme mohli hovoriť o iniciatívach ľudí, ktorí po páde komunizmu vyšli za brány nášho zboru a na základe toho, čo tu načerpali, vytvárali iniciatívy – neziskové organizácie či firmy, ktoré by sme možno nenazvali projektmi cirkvi bratskej, no v ich DNA je zapísaná tá istá túžba po Bohu, ktorá pomohla postaviť tieto múry. Sú to projekty ako D3, FBE, Integra, Návrat, Artforum, SEN, Porta libri, Socia, Agathe center a mnohé ďalšie.

O tomto všetkom by sme mohli rozprávať celé dni a noci.

No cesta Cukrovej je však viac než len príbeh jednej ulice. Je to viac než príbeh budovy s číslom 4. Je to tiež viac než nepretržitý rad nedeľných bohoslužieb, viac než kvety či hudba, viac než všetky naše aktivity, projekty a iniciatívy. Dokonca viac než silné príbehy konkrétnych ľudí, z ktorých mnohí dnes sedia medzi nami.

Cesta Cukrovej je totiž len jedným z malých príbehov v príbehu Boha, ktorý, ako veríme, kráča po našej ceste spolu s nami. Bez neho by sme boli stratení. Naše príbehy sú totiž často „ľudské, príliš ľudské“ (Nietzsche). Pomedzi tóny lásky, múdrosti a radosti v našich individuálnych príbehoch zaznievajú až príliš často tóny strachu, neporozumenia a bolesti. Nedokážeme do dôsledkov žiť podľa toho, čo kážeme. A aj náš spoločný príbeh často netvorí len úspechy či pozitívne zážitky. Sme plní otázok a pochybností. Sme príliš konzervatívni? Príliš liberálni? Príliš jednoduchí? Príliš intelektu-

ální a perfekcionistický? Príliš do seba zahľadení? ... Sú posledné roky bez kazateľa Božím trestom za našu neschopnosť dôverovať Bohu? Je Petr Kučera konečne tým vodcom, ktorý nás prišiel zachrániť? Ak by cesta Cukrovej bola len cestou ľudí, tieto otázky by nás ľahko mohli pohltiť. Sme nedokonalí, naša cesta nám nie vždy dáva zmysel. Nerozumíme, prečo tu niektorí kazatelia boli krátko a iní dlhšie, sme netrpezliví, keď sa nám nedarí. Neustále hľadáme čosi lepšie, ten dokonalý duchovný domov.

No ak veríme, že Cukrová je súčasťou Božej cesty, veríme, že je súčasťou jeho plánu na uzdravenie

rozbitého sveta. V Božom príbehu má predsa všetko svoje miesto. V príbehu jeho Syna, v príbehu smrti a vzkriesenia je nádej pre oživenie našich individuálnych i komunitných príbehov.

Nie správcovia zboru či kazatelia, nie naša hudba či besiedka, nie naše projekty či vzťahy – to On nás zachraňuje.

Len oňho sa môžeme oprieť aj v tomto v období, keď často ani nevieme, či sa budeme môcť spolu stretnúť v jednej budove.

V jeho očiach sa môžeme stávať jednou zo vstupných brán do Božieho kráľovstva, ktoré má spočiatku podobu horčičného zrna. ■

K CESTE P. KUČERU

DAVID NOVÁK (Predseda Rady CB v ČR.)

Toto je svědectví Janovo, když k němu Židé z Jeruzaléma poslali kněze a levity, aby se ho otázali: „Kdo jsi?“ Nic nepopřel a otevřeně vyznal: „Já nejsem Mesiáš.“

Znovu se ho zeptali: „Jak to tedy je? Jsi Eliáš?“ Řekl: „Nejsem.“ „Jsi ten Prorok?“ Odpověděl: „Ne.“ Řekli mu tedy: „Kdo jsi? Ať můžeme přinést odpověď těm, kdo nás poslali. Za koho se sám pokládáš?“ Řekl: „Jsem hlas volajícího na poušti: Urovnejte cestu Páně – jak řekl prorok Izaiáš.“ Ti vyslaní byli z řad farizeů. Otázali se ho: „Proč tedy křtíš, když nejsi ani Mesiáš ani Eliáš ani ten Prorok?“ Jan jim odpověděl: „Já křtím vodou. Uprostřed vás stojí, koho vy neznáte – ten, který přichází za mnou; jemu nejsem hoden ani rozvázat remínek u jeho obuvi.“ To se stalo v Betanii, na druhém břehu Jordánu, kde Jan křtil.

Druhého dne spatřil Jan Ježíše, jak jde k němu, a řekl: „Hle, beránek Boží, který snímá hřích světa (J 1, 19– 21).“

Ještě před tím, než dojde k verejnému vystoupení Ježíše Krista se na scéně objavuje postava Jana Křtitele. O jeho detství nic nevíme, nicméně víme, že keď dospěl, prijal svoje prorocké povolání a odesiel na poušť (L 3, 2). Stáva sa z neho známý kazateľ,

ktorý volá k národnému pokánii. Čteme, že se kolem něj brzy shromáždí zástupy, které jsou osloveny jeho kázáními, dotčení jeho výzvami k pokání a mnozí se následně nechávají pokřtiti. Janův věhlas se šíří, a protože Židé očekávali Mesiáše, jistě je

napadlo, zda právě Jan není oním očekávaným Mesiášem. Proto za ním pošlou vyslance, kteří se ho ptají, kdo vlastně je, zda právě on není Mesiášem. V době, kdy přichází Jan, vystoupili i někteří další, kteří o sobě tvrdili, že jsou zaslíbeným Mesiášem. Pro Židy byla nadvláda Římanů nesnesitelná, a proto se mesiášské očekávání zvěšovalo. Čas od času někdo přišel, řekl, že je mesiáš, dokonce někdy vyvolal povstání, které bylo krvavě potlačeno, a takto se historie opakovala.

Jan zjevně získal značný vliv, protože otevřeně pojmenovával mnohé nešvary, o kterých se vědělo, ale o kterých se nemluvalo. Navíc jeho slova byla prorocká, protože Jan byl prorok, a tedy se hluboce dotýkala lidských srdcí. Proto je zcela pochopitelné, že je za ním vyslána delegace s otázkou, kdo, Jane, jsi? Nejsi Mesiáš? Na první pohled je zcela jasné, co měl Jan odpovědět. Prostě sdělit, že není. Jenže zkusme se vžít do jeho kůže a najednou zjistíme, že ono to tak jednoduché vůbec být nemuselo a že Janova odpověď nám poodkrývá něco o jeho charakteru, který uvidíme ve stále ostřejších konturách.

Co je za takto položenou otázkou? Pokusme se trochu domýšlet... Jane, zástupy tě následují, jsi sice tvrdý kazatel, ale jsi dobrý kazatel. Náš národ dlouho očekává někoho, kdo bude mít jasné slovo, kdo bude poslán od Boha. Jane, ty jsi požehnaný muž, skrze tebe mluví sám Bůh! Ty jsi vyslanec Boží, Jane, ty nejsi jako ti před tebou, ty jsi někdo! Je jasné, že pokud by náboženští vůdci Jana vůbec nebrali vážně, potom by jej ignorovali. Jenže ho ignorovat nemohou, protože jeho poselství a vliv se ignorovat nedá. Dnes bychom řekli, že jeho hvězda strmě stoupá. Nikdo z nás nejsme v roli ani situaci Jana Křtitele, okolí se nás neptá, zda nejsme mesiášové, ale máme jiná pokušení.

Pro Jana bylo tak snadné podlehnout pocitu o své nenahraditelnosti, jedinečnosti, skoro-dokonalosti. Matka tak snadno podlehne mesiášskému pocitu ohledně výchovy, muž ohledně své firmy, kazatel ohledně sboru atd. Jinak řečeno – mesiášský komplex hrozí všem nám ve vztahu k dětem, v práci v týmu, ve sboru atd. Navíc často skutečně dobří jsme... Jan ale dokáže říci – nikoli, já nejsem ten, koho čekáte a dokonce koho byste ve mně rádi viděli. Bylo by tak snadné třeba jen nechat svoje posluchače trochu napjaté, třeba říci, budu nad vašimi slovy přemýšlet nebo se jich zeptat kvůli kterým vlastnostem (pochopitelně pozitivním) si toto o mě myslíte? Místo toho Jan tuto roli odmítá hrát, na rozdíl od mnohých lidí, kteří se do role Mesiáše rádi vpasují. Důvodem proč tomu tak bylo, byla Janova pokora. Normálně o pokoře mluvíme v tom smyslu, že si o sobě moc nemyslíme. Janův přístup je jiný. Nevíme co si o sobě myslí nebo nemyslí, ale víme, jak smýšlí o Kristu. Jan volá lidi k pokání,

zároveň ví, že on je jen nástrojem, nikoli zdrojem pokání.

Toto je nesmírně důležité sdělení. Jan totiž nemoralizuje, ale volá lidi k pokání, které vede k odpuštění. Zároveň jasně sděluje, že on není tím, kdo odpouští a že existuje zdroj odpuštění, kterým je – podle jeho slov, beránek Boží snímající hříchy světa. Pokud člověk jen kárá a ukazuje na hříchy a nedostatky, pak výsledkem je pocit viny, moralizování a nikoli změna. Ukazování na hříchy vždy musí vést k tomu, že existuje východisko, kterým je Kristovo odpuštění. Zároveň slyšet Jana bylo jako vidět Krista a o to v kazatelově službě jde.

Také Jan křtil v Ainon, blízko Salim, protože tam byl dostatek vody; lidé přicházeli a dávali se křtít. To bylo ještě před Janovým uvězněním. Mezi učedníky Janovými a Židy došlo ke sporu o očišťování. Přišli k Janovi a řekli mu: „Mistře, ten, který

byl s tebou na druhém břehu Jordánu, o němž jsi vydal dobré svědectví, nyní sám křtí a všichni chodí k němu.“ Jan odpověděl: „Člověk si nemůže nic přisvojit, není-li mu to dáno z nebe. Vy sami jste svědkové, že jsem řekl: Já nejsem Mesiáš, ale jsem vyslán jako jeho předchůdce (J 3, 23–28).

Poté, co Jan pokřtí Ježíše, se dále věnuje své prorocké službě. Dál za ním jdou zástupy, dál má lidem co říci, dál plní svůj úkol od Hospodina. Jenže na jednu za ním přichází jeho učedníci s tím, že ten, koho pokřtil, je úspěšnější. Jan slyší slova „všichni chodí k němu“. Na první čtení na tom nic není, ale... položme si otázku, jak my reagujeme, kdy „k někomu chodí všichni“. Konkrétněji – kdy na jeho kázání se chodí, kdy oni skvěle, na rozdíl od

nás, vychovávají děti, kdy *on* je úspěšnější v práci, lepší, bohatší, zdravější, hezčí, obdarovanější, *ona* je hezčí... Co je zde Janovi vlastně řečeno... Jane, ten, kterého jsi pokřtil je požehnanější, nebo poněkud jednodušeji řečeno, je lepší. Před pár dní jsem byl na jedné konferenci, kde hlavní řečník, který byl jakýsi německý kazatel, řekl, že v Německu jen 20 procent kazatelů dojde až do důchodu. Většina si časem najde jinou práci. Čekal jsem, jaký uvede důvod – zda moc práce, volná pracovní doba, pocit marnosti... tyto důvody asi též hrají roli, stejně jako v jiných zaměstnáních. Nicméně řečník tvrdil, že hlavním důvodem je nízké sebevědomí. Jde o to, že hodnota práce kazatelů je odvozována z výkonu a výsledků – což platí asi o nás všech. Protože se výsledky nedostavují tak rychle, jak chtějí, časem o sobě začnou pochybovat a končí. Jan měl výsledky, lidé za ním chodili, ale už ne jako dříve. Přesto tuto skutečnost přijímá a na rozdíl od učedníků se nijak

necítí ohrožen. Naopak se raduje, že ten, kterému měl připravit cestu je oslaven, že někdo je lepší...

Poslední část Janova života opět ukazuje, jak nesmírně komplikovaný je člověk, jak naše představy o duchovním růstu, o tom, jak je člověk stále dokonalejší, jak se z učedníka stává učitel, který ví a který nepochybuje, berou za své. Jan se neomezuje na to, aby kritizoval pouze svoje sociální vrstvy, ale otevřeně kritizuje Heroda, který plnil roli jakéhosi zastupujícího kancléře. Za to sklídí silnou nevoli a je dán do vězení. Ponechme stranou všechny intriky, které se na Herodově dvoru děly, stejně tak nesmyslnou nabídku, kterou Herodes dal. Podívejme se na Jana... Jan uslyšel ve vězení o činech Kristových; poslal k němu vzkaz po svých učednících

Jsi ten, který má přijít, nebo máme čekat jiného?
(Mt 11, 2–3)

Asi bych od Jana čekal všechno, ale toto skutečně ne. Jan celý svůj aktivní život připravuje sebe a Izrael na příchod Krista, pak jej jasně rozpozná, nakonec jej i pokřtí, slyší z nebe hlas, který Ježíše prohlásí „milovaným synem“, nepodlehne pokušení stát se mesiášem, ani se nenechá svými vlákati do jakési soutěže s Ježíšem. Tento muž, který měl o Ježíši jasno více než kdokoli jiný, o kterém je dokonce řečeno *amen, pravím vám, mezi těmi, kdo se narodili z ženy, nevystoupil nikdo větší než Jan Křtitel* (Mt 11, 11) přichází s otázkou, která téměř bourá vše, co dělal. V jeho otázce vidíme přinejmenším pochybnosti. Když se ho druzí ptali, kdo je Ježíš, znal odpověď. Nyní se na tuto otázku ptá on sám!!! Jak se něco takového může stát?

Kdyby se to samé stalo komukoli jinému než Janu Křtiteli, asi by odpověď byla ve smyslu, že dotyčného víra byla slabá, ale Jan??? Jistě můžeme soudit, že Jan byl ve vězení a že uprostřed věznění na něj přišla krize.

Možná ale lepší vysvětlení je, že nejen Jan, ale každý někdy prochází podobným obdobím nejistoty, otázek a tázání. Obdobím, ve kterém se ptáme na věci, které jsme si již kdysi odpověděli, o kterých jsme si mysleli, že jim rozumíme. Obdobím, kdy si znovu potřebujeme ohmatat základy, na kterých naše víra stojí. A toto platí i o kazatelích.

Důležité je, že Písmo o těchto stavech nemlčí a těmi, kdo podobné otázky mají, nepohrdá. Dokonce neskrývá, že i takový gigant, jako Jan Křtitel se trápí. Jan nakonec nedostane přímou odpověď, ale odpověď, která je citací Izaiáše a ukazuje na přicházejícího Mesiáše. Tedy dozví se pravdu a dozví se, že jeho mise a jeho život měli smysl. Poté je nespravedlivě popraven. Tento úžasný muž se stane obětí palácových intrik. Dost drsný konec... Známý americký pastor, autor několika bestsellerů T. Keller napsal: „Věra bez pochybností je jako tělo bez protilátek...“ Pochybnosti, které někdy přichází jako výsledek zápasů o víru, jsou legitimní a nutno dodat – někdy přichází. V určitém období života si jakoby nestačíme s odpověďmi, které nám stačily doposud. Náš příběh Jana za jeho otázky nekritizuje, nesoudí. To, co o Janovi platí je, že nikdo větší nevystoupil z ženy.

Jan zůstane navzdory svým zápasům, o kterých Písmo nemlčí velikou inspirací člověka, který nepodlehne pokušení mesiášského komplexu, který připravil cestu Ježíšovi a kdo nám ukazuje svým životem, že když se menšíme, Kristus poroste. A o to v křesťanově životě nakonec běží především.... Důležité totiž není nepochybovat, mít vždy jasno, ale uvolnit ve svém životě místo Kristu. A to se u Jana stalo v míře vrchovaté. A to bych moc přál i Petrovi Kučerovi v jeho službě kazatele. ■

DAR DUCHA SVÄTÉHO

Ako dostanem Ducha Svätého?

Po tom, čo bolo povedané v predchádzajúcej kapitole, je úplne jasné, že Duch Svätý nie je zvláštnou výbavou „veľkých“ ľudí v Božom kráľovstve, ale je nepostrádateľným základom pravého bytia kresťana, bez ktorého sa žiaden Kristov človek nezaobíde. Veď iba Duch Svätý dáva človeku pravé poznanie Boha a iba On dáva i víťazstvo nad hriechom a nový život z Boha. Bez Ducha Svätého zostáva všetko takzvané „kresťanstvo“ len namáhavými, a pritom márnymi skutkami tela a krvi, bez istoty a sily a bez života. Preto všetci bezpodmienečne musíme mať Ducha Svätého!

Tu sa však dostávame k veľkej otázke: Ako Ho dostanem?

Prvá odpoveď, ktorú na túto otázku obyčajne rýchlo dávame, znie: Musíme za Ducha Svätého prosiť! Je to odpoveď, ktorá sa prinajmenšom môže odvolať na slovo Pána Ježiša: *Keď teda vy, hoci ste zlí, viete dať dobré dary svojim deťom, o čo skôr dá Otec nebeský Ducha Svätého tým, ktorí Ho prosia?* (Luk 11, 13).

Kto teda chce na základe tohto slova v biede prosiť o Ducha Svätého, nech tak urobí! Potom však zober úplne vážne sľub Pána Ježiša! To znamená: Skutočne a iste počítaj s prijatím Ducha Svätého! Riad sa slovom z 1Ján 5, 15: *A keď vieme, že nás počuje, o čokoľvek prosíme, vieme aj to, že nám splnil prosby, ktorými sme Ho prosili.* Úplne neudržateľné je však zmyšľanie, s ktorým sa stretávame všade v cirkvi a ktoré, žiaľ, sankcionujú mnohé naše svätodušné piesne! Mnohí ustrnú na tom, že po celý život prosia o Ducha Svätého a stále znova nedokážu nič iné, ako spievať a prosiť: *Príď, príď, príď!*, pričom Duch Svätý zrejme nikdy neprijíma toto naliehavé pozvanie. Títo ľudia sa pri tom chcú odvolávať na Luk 11, 13, kde predsa Pán Ježiš uisťuje, že nebeský Otec dá Ducha Svätého svojim deťom oveľa ochotnejšie, než pozemskí otcovia chlieb svojim hladným deťom! A tak vlastne tým, že roky prosíme o Ducha Svätého, bez toho, aby sme moh-

li niečo radostne povedať o jeho prijatí a bez toho, aby sme ďakovali, robíme Boha klamárom!

V prvej cirkvi to bolo úplne inak. Ani v jednej epištole nevyzývajú apoštoli veriacich bratov, aby prosili o Ducha Svätého! Naopak, apoštoli veriacim stále dosvedčujú, že Ducha Svätého majú. Stojí za to, aby sme si tieto svedec-

tvá všimli lepšie:

...*Ducha Svätého, ktorý je nám daný.* (Rim 5, 5); *Duch Boží prebýva vo vás. Ale ak niekto nemá Ducha Kristovho, nie je Jeho.* (Rim 8, 9); *...prijali ste Ducha synovstva.* (Rim 8, 15); *...máme prvotiny Ducha...* (Rim 8, 23); *Alebo či neviete, že vaše telo je chrámom Ducha Svätého, ktorý je vo vás, ktorého máte od Boha, a že nie ste sami svojí?* (1Kor 6, 19); *A každému je daný prejav Ducha na (všeobecný) úžitok.* (1Kor 12, 7); *...je Boh, ktorý nám dal závdavok Ducha.* (2Kor 5, 5); *...ste prijali Ducha...* (Gal 3, 2); *...poslal nám Boh do srdca Ducha svojho Syna...* (Gal 4, 6); *Ak žijeme Duchom, podľa Ducha aj konajme!* (Gal 5, 25); *...zapečatení ste Svätým Duchom...* (Ef 1, 13 a 4, 30); *Duchom Božím slúžime Bohu...* (Fil 3, 3); *Aj vám sa dostalo pomazania od toho Svätého... veď pomazanie, ktoré ste prijali od Neho, zostáva vo vás.* (1Ján 2, 20 a 27); *Ducha, ktorého (Boh) nám dal...* (1Ján 3, 24); *...tí, čo už raz boli osvietení a okúsili nebeský dar, tí, čo sa stali účastníkmi Ducha Svätého* (Žid 6, 4);

Tvárou v tvár tomuto množstvu novozákonných svedectiev je nutné prijať jasné a jednoznačné presvedčenie apoštolov, že Duch Svätý prebýva v zboroch veriacich a dokonca v tele a srdci každého jednotlivého veriaceho. Práve preto nemôžu apoštoli vyzývať cirkev, aby prosila o Ducha Svätého. Nemôžem predsa stále pozývať toho, ktorý už u mňa býva, aby prišiel! Apoštolské napomenutia, ktoré sa vzťahujú na Ducha Svätého sú inej povahy. Vychádzajú zo skutočnosti, že všetci veriaci majú

Ducha, a preto s ním musia podľa toho nakladať. Preto čítame: *Nezarmucujte Svätého Ducha!* (Ef 4, 30); *Ducha neuhášajte!* (1Tes 5, 19); *Preto ti pripomínam, aby si roznecoval v sebe dar Boží.* (2Tim 1, 6); *...bud'te naplnení Duchom!* (Ef 5, 18);

Je preto ťažko pochopiteľné, že kým vianočné a veľkonočné piesne vďačne oslavujú veľké spasiteľné skutočnosti, svätodušné piesne tak nečinia. Často hovoria tak, akoby sme stále stáli pred Letnicami a museli si zoslanie Ducha Svätého iba teraz vyprosiť. V skutočnosti sú Letnice rovnako jedinečnou a neopakovateľnou skutočnosťou, ako sú Vianoce a Veľký piatok, vzkriesenie a nanebovstúpenie. Za „nové Letnice“ nemáme prosiť rovnako, ako neprosíme o „nové Vianoce“ a novú „Veľkú noc“. Nemáme ani prosiť „Príď Duchu Svätý!“ – Ako neprosíme: „Pane Ježišu, vystúp znova na kríž!“ V obidvoch prípadoch sa môžeme iba pýtať, ako získame podiel na tom, čo sa raz a navždy v Kristovi stalo. Preto pamätajme, že Duch Svätý je tu! Po Letniciach nebol nikdy zo sveta odvolaný. Prebýva uprostred veriacej Cirkvi a zboru a v jej živých údoch.

Musíme teda vychádzať zo slávnej skutočnosti, že Duch Svätý je tu a že prebýva v spoločenstve svätých. Tu nachádzame odpoveď na otázku, ako môže človek dostať podiel na Duchu Svätom. Potom nám totiž bude jasné, že nikto nemá očakávať, že kvôli jeho modlitbe bude naňho Duch Svätý znova vyliaty ako počas Letníc. Ak prebýva Duch Svätý v spoločenstve veriaceho ľudu, potom je jasné, že treba, aby som sa stal živým údom Kristovej cirkvi a zboru veriacich. To sa však môže stať len jediným spôsobom: skutočným o b r á t e n í m a v i e r o u v Pána Ježiša Krista.

V skutočnosti je to jednoduchá rada Nového zákona všetkým, ktorí sa so všetkou vážnosťou usilujú o prijatie Ducha Svätého. Pozrite sa na to, čo sa stalo počas Letníc v Jeruzaleme! Petrova kázeň nebola „krásna“ (ako dnes mnohí poslucháči hodnotia počutú kázeň), ale bola plná moci Ducha. Preto prenikla srdce a svedomie poslucháčov. Jej výsledkom nebolo nadšenie a uchvátenie poslucháči, ale to, že celé zástupy prišli a pýtali sa: Čo máme robiť? Peter im odpovedal: *Kajajte sa a každý z vás nech sa nechá pokrstiť v mene Ježiša Krista na odpustenie svojich hriechov a dostanete dar Svätého Ducha... „Zachráňte sa z tohto zvráteného pokolenia!“* (Sk 2, 37–40). Podobne viedol apoštol Pavol efezských učeníkov, ktorým píše: *...uveriac, zapečatení ste Svätým Duchom zaslúbenia.* (Ef 1, 13).

Z toho všetkého nám teraz môže byť jasné, prečo toľko prosieb o Ducha Svätého zostáva bez výsledku. Boh ustanovil pre prijatie úplne jasné podmienky. My by sme si to však chceli uľahčiť, obísť tieto vážne a prísne Božie požiadavky a chceme si Ducha vydobýť obyčajným prosením. Na to však Boh nepristúpi! Ty sa chceš vyhnúť skutočnému

obráteniu a svoj život nechceš úplne vydať Kristovi? Po celý život potom môžeš prosiť o Ducha Svätého, ale budeš volať márne! Je to v tvojom živote tak? Nepatríš vari k tým nespočetným ľuďom, ktorí stále prosia a hovoria o modlitbe za Ducha Svätého, ale nikdy nedospejú k radostnej istote, že Ducha prijali? Ak je to tvoj prípad, prestaň s márnymi modlitbami a radšej splň Božie podmienky! Poď k Pánu Ježišovi Kristovi a odovzdaj mu celé svoje srdce i život! Potom prijmeš dar Ducha Svätého a veľmi zreteľne to spoznáš. Namiesto matného a márneho prosenia budeš ďakovať a chváliť Boha a budeš mať istotu, že máš Ducha Svätého. Istotu, o ktorej svedčia apoštoli vo všetkých svojich listoch zborom. Pýtaš sa, či nie je „pyšné“ tvrdiť o sebe, že si príbytkom Ducha Božieho? Potom by boli „pyšní“ všetci, ktorí to vyznávajú v Novom Zákone! Keď malý chlapec dostane pod stromček vláčik, a potom príde nejaká návšteva, so žiarivou tvárou jej ukazuje svoj darček a hovorí: pozrite sa, aký mám krásny vláčik! Pomyslel by si pri tom niekto, že je ten chlapec pyšný? Niečo iné by však bolo, keby hovoril: pozrite sa, aký vláčik som si kúpil, alebo zaslúžil. To by bola pýcha. Ale radosť a vďačnosť za dar nemôže byť považovaný za pýchu! Preto v jednom zhromaždení kazateľov, v ktorom sa pri rozhovore o tejto veci vyvinula vzrušená debata, jeden superintendent príhodne poznamenal: „Milí bratia, keby som tvrdil, že nemám Ducha Svätého a že všetko konám z vlastnej sily, vtedy by som bol skutočne domýšľavým a pyšným človekom.“

Dnešné kresťanstvo bude musieť znova úplne novým spôsobom počuť biblické svedectvo o Duchu Svätom a o jeho prijatí. Preto si treba všimnúť, že na dvoch miestach v Písme spojil Boh prijatie Ducha Svätého s kladením rúk apoštolov: Sk 8, 14–17; Sk 19, 6. Bolo to v Samárii, kde išlo o zmiešané obyvateľstvo, ktoré bolo roky zvädzané a démonicky ovplyvňované kúzelníkom Šimonom. Preto tu bolo veľmi dôležité zvláštnym spôsobom vyzdvihnúť autoritu apoštolov a spojiť dar Ducha Svätého s kladením rúk apoštolov a jeruzalemského zboru (Samaritáni boli v nebezpečenstve odmietajúť ľudí z Jeruzalema). V druhom prípade išlo o Efěze o učeníkov Jána Krstiteľa, ktorí nevedeli o zoslaní Ducha Svätého. Apoštol Pavol im musel výslovne zdôrazniť, že až viera v Pána Ježiša Krista a krst v Jeho mene, vedú k prijatiu Ducha. Popri týchto dvoch prípadoch však vieme, že v Korneliom dome, kde uverili vlastne prví skutoční pohania, ktorí prijali Ducha Svätého, apoštol Peter vôbec nekládol ruky a krst prišiel až po prijatí Ducha. Podobne je dobré si povšimnúť, že ani apoštol Pavol sa v liste Efězským nezmieňuje o tom, že by bol na všetkých kládol ruky a že by to bolo podmienkou pre prijatie Ducha. Ako bolo povedané, rozhodujúce je obrátenie a viera. ■

*Preklad z češtiny do slovenčiny Beata Gumanová.
Pokračovanie v ďalšom čísle.*

Dietrich Bonhoeffer sa už vo veľmi mladom veku sa stal docentom evanjelickej teológie v Berlíne, angažoval sa v ekumenickej oblasti. Proti prenasledovaniu Židov zo strany nacistov sa verejne stavал už od apríla 1933, vystúpil proti arizačným zákonom a protestantskému združeniu *Deutsche Christen* (Nemeckí kresťania), ktoré zastávalo nacistické a antisemitské pozície. V rokoch 1935–1940 viedol (legálny, neskôr nelegálny) kazateľský seminár (*Predigerseminar*) v rámci tzv. *Bekennende Kirche* vo Finkenwalde (dnes Zdroje, časť Štetína). Približne od roku 1938 sa pripojil k protinacistickému povstaniu, ktoré sa snažil organizovať Wilhelm Franz Canaris. V roku 1940 mu bol uložený zákaz prednášať, v roku 1941 aj zákaz publikovať. V roku 1943 bol zatknutý a o dva roky neskôr bol, na výslovný príkaz Adolfa

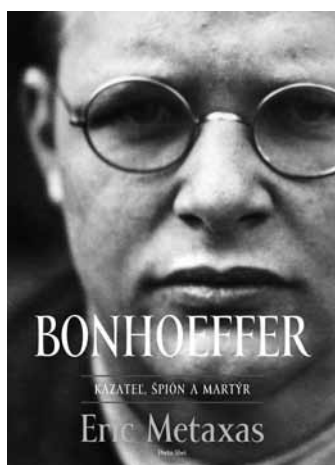
Hitlera, popravený ako jeden z posledných odporcov nacizmu. (*Wikipédia*)

V máji t. r. vyšiel vo vydavateľstve Porta libri jeho životopis od E. Metaxasa. Prinášame krátku recenziu a úryvok z knihy.

ĽUDIA, PRÍBEHY A EMÓCIE DIETRICHA BONHOEFFERA

JAKUB UHLÍK

(Misijný pracovník s mládežou.)

Biografie majú moc premieňať. Pri ich čítaní sa ocitáme blízko života druhého človeka a chcianechtiac vidíme podobnosti a odlišnosti v tom, ako žijeme my. Reagovať môžeme rôzne: nekritickým obdivom k danej osobe, frustráciou z toho, aký „stereotypný“ život žijeme my v porovnaní s „hrdinom“ príbehu, pozastavením sa nad inšpiratívnymi myšlienkami, či dokonca zmenou nastavenia našej mysle a konaním. Čo sa môže človek naučiť zo života Dietricha Bonhoeffera očami Erica Metaxasa? Autor knihy, Eric Metaxas, zasadzuje Bonhoefferov život do historického kontextu Nemecka v období pred prvou svetovou vojnou až po koniec tej druhej. Ide mu o to, aby čitateľ aspoň do určitej miery pochopil svet, v ktorom sa mladý teológ a neskôr špión pohyboval. Vidíme, ako Bonhoeffer žije v dialógu s dobou špecifickými výzvami a príležitosťami. Máme prehľad o tom, v akom rodinnom prostredí vyrastal, ako vyzeralo jeho štúdium, kam ho zavialo jeho pracovné pôsobenie v nemeckej evanjelickej cirkvi, resp. po 1934 v tzv. vyznávajúcej cirkvi a v neposlednom rade vidíme do jeho ľubostného života. Cez listy ho poznáme priam intímne – ekvivalentom by bolo, keby naše dôver-

né chaty či e-maily niekto neskôr čítal, publikoval a vytváral si o nás plastickejší obraz.

Ak sa teda rozhodnete knihu prečítať, určite sa nevyhnete otázkam, ktoré Bonhoeffer počas života riešil. Napríklad:

- Ako vyzerá dôsledné nasledovanie Krista? Ako to ovplyvňuje moje každodenné rozhodovanie a etiku?
- Čo je vlastne cirkev a aká je jej rola? Prečo sa ľudia nedeľu čo nedeľu stretávajú, zakladajú spoločenstvá, stavajú kostoly, počúvajú kázne, spievajú?
- Prečo a ako čítať Bibliu? Akú má Písmo úlohu v živote kresťana?

Sú to otázky, ktoré si mnohí kresťania kladú aj dnes a z času na čas sa vynárajú aj vo verejnej diskusii. Ak svoj názor chcete konfrontovať či rozšíriť, siahnite po tejto knihe. Mám však jedno varovanie, ktoré vychádza z osobnej skúsenosti: môže sa vám stať, že budete Bonhoefferove myšlienky často citovať, pretože sú nadčasové a nanajvýš aktuálne. Vaším priateľom a rodine potom zostanú len dve možnosti – buď budú stále od vás počúvať, „ako povedal Bonhoeffer...“, alebo si knihu sami poctivo prečítajú. ■

PO DESIATICH ROKOCH

(úryvok z knihy E. Metaxas: *Bonhoeffer*)

Niekoľko mesiacov pred zatknutím Bonhoeffer napísal esej „Po desiatich rokoch – Zamyslenie na prelome roku 1943“. Na Vianoce 1942 ju poslal Bethgemu, Dohnanyimu a Osterovi a štvrtý rukopis ukryl do stropu svojej podkrovnej izby. V eseji hodnotí všetko, čo zažili a čo sa naučili počas uplynulých desiatich rokov od Hitlerovho vzostupu. Poodkrýva zmýšľanie, ktoré jeho i ostatných doviedlo k neobyčajným krokom proti nacistickému režimu. Takisto potvrdzuje Bonhoefferovu kľúčovú úlohu v sprisahaní; úlohu teológa a morálneho kompasu. Pomohol im presne rozpoznať, prečo bolo nutné urobiť to, čo robili, a prečo to bolo nielen prospešné, ale aj správne; prečo to bola Božia vôľa. Na začiatok opísal kontext:

Človek si kladie otázku, či niekedy v dejinách existovali ľudia, ktorí mali pod nohami tak málo pôdy ako my – ľudia, ktorým sa všetky alternatívy prítomnosti zdali rovnako neúnosné, odpudzujúce a nezmyselné; ľudia, ktorí čerpali silu výhradne v minulosti a budúcnosti, teda mimo prítomných alternatív, no zároveň ľudia, ktorí i napriek všetkému a bez toho, aby boli rojkami, dokázali dôverčivo a pokojne očakávať úspech svojho cieľa...

Veľká maškaráda zla spustošila všetky naše etické pojmy. Fakt, že zlo vystupuje ako svetlo, dobrodenie, historická nutnosť či sociálna spravodlivosť, zásadne zmätie každého, kto vyrástol vo svete našich tradičných etických pojmov; pre kresťana, ktorý žije z Biblie, je to však len potvrdením fundamentálnej zlomyseľnosti zla.

Bonhoeffer zavrhol bežné reakcie na to, čomu čelili a ukázal, ako by žiadna z nich neobstála. „Kto obstojí?“ pýta sa. „Len človek, ktorého konečným meradlom nie je jeho rozum, princípy, svedomie, sloboda ani cnosti, ale ktorý je to všetko pripravený obetovať, keď je povolaný k poslušnému a zodpovednému činu vo viere a výlučnej oddanosti Bohu; len človek zodpovedný, ktorý chce, aby bol celý jeho život odpoveďou na Božiu otázku a volanie.“

Tak Bonhoeffer vnímal svoje konanie. Nanovo teologicky definoval kresťanský život ako niečo aktívne, nie reaktívne. Pointou nebolo vyhýbať sa hriechu, množiť slová a vyučovať a veriť teologickým predstavám, princípom, pravidlám či dogmám. Pointou bolo žiť celý život v poslušnosti Božiemu volaniu a prispôbiť tomu svoje konanie. Nevyžadovalo si to len rozum, ale aj telo. Boh nás volá do celistvej ľudskosti, aby sme žili ako ľudské bytosti poslušné nášmu Stvoriteľovi, a tým naplnili svoj osud. Taký život nie je stiesnený, oklieštený ani opatrný, ale naopak odžitý v divokej, radostnej a hlbokjej slobode. To je skutočná poslušnosť Bohu. Nevedno, či to Dohnanyi a Oster vnímali rovnako celistvo ako Bethge, no ako nadaní muži to iste pochopili aspoň natoľko, že u Bonhoeffera neskôr hľadali rady a pomocnú ruku.

Bonhoeffer opisoval, ako nacisti zneužili nemecký sklon k sebaobetovaniu a podriadeniu sa autorite. Proti takej podlosti mohlo obstať len hlboké porozumenie a záväzok voči Bohu Biblie. „Spočívaj na Bohu, ktorý žiada zodpovedné konanie v odvážnom kroku viery, a zároveň zasľubuje odpustenie a útechu človeku, ktorý sa v tomto konaní stane hriešnikom.“ Háčik bol v tom, že človek sa musí túžiť zapáčiť Bohu viac, než vyhnúť sa hriechu. Musí sa dočista vydať Božím zámerom a riskovať, že sa pri tom dopustí morálnych chýb. Poslušnosť Bohu musí byť horlivá, slobodná a upriamená vpred. Taký život by nebol možný u moralistu ani svätuškára:

Ak chceme byť kresťanmi, musíme sa podieľať na Kristovej veľkodušnosti zodpovedným a slobodným konaním v čase nebezpečenstva a skutočným súcitom, ktorý nepravíme zo strachu, ale z Kristovej oslobodzujúcej a vykupiteľskej lásky k všetkým trpiacim. Nečinnné vyčkávanie a tupé priznanie, to nie je kresťanský postoj. Kresťan je povolaný k súcitu a konaniu – a to aj utrpením, akým trpel Kristus.

Bonhoeffer sa už nemohol vyhnúť ani téme smrti:

Myšlienka na smrť sa nám stala v posledných rokoch bližšia. Sami sa čudujeme pokoji, s ktorým prijímame správy o smrti našich súčasníkov. Nedokážeme už smrť nenávidieť tak ako kedysi... Zrejme v hĺbke duše cítime, že jej už dávno patríme a že každý nový deň je zázrakom. Nedá sa povedať, že by sme smrť vítali s otvorenou náručou – na to sme až príliš zvedaví; alebo vážnejšie povedané: radi by sme ešte zahliadli nejaký zmysel nášho zmäteného života. Ešte stále milujeme život, ale smrť nás už nedokáže prekvapiť.“ ■

Rubriku Misia redakčne pripravuje
JURAJ INSTITORIS v spolupráci s **VLADIMÍROU VRAJOVOU**.

ČO NÁM OSTÁVA? (Nočné úvahy z lockdownu nad Žalmom 11)

MÁRIA COCKBURN

Globálna pandémia nám tu v Glasgowe zasiahla do každej oblasti života. Pracujeme z domu, s ľuďmi sa stretávame cez obrazovky videohovorov, na kávu môžeme ísť iba s jednou inou domácnosťou. Neobíjame sa, nepodávame si ruky a v obchodnom centre som nebola tuším od marca. V potravinách za rohom nakupujem v rúšku. Koža na rukách vyschnutá od častého umývania a dezinfekcie. Necestujeme. Od marca som sa iba raz viezla v hromadnej doprave. Náš svet sa zúžil na náš byt a prechádzky v blízkom parku. Bohoslužby sa na dlhé mesiace presunuli do online sveta. Už sa zase stretávame v kostole, ale nikto po skončení neostáva na čaj a rozhovory. Miesto spievania počúvame nahraté piesne a kývame si z odstupe dvoch metrov. Každé dieťa na besiedke má vlastnú sadu pier a fixiek (aj keď na prvej besiedke mali celkom zábavu z toho, ako museli každú farbičku vydezinfikovať predtým, ako ju podali ďalej). Nič nie je ako predtým. Svet sa zmenil. Čo nám ostane, keď je každá časť nášho života okresaná na nevyhnutné minimum?

Príde mi, že tento nový svet nami celkom slušne zatriasol. Nevie, ako to prežívate vy. Možno ste ostali bez práce a neviete, kedy sa budete môcť vrátiť k tomu, čo vás živí. Možno ste nemohli navštíviť blízkeho v nemocnici a možno ste to boli práve vy, čo tam ležal dlhé hodiny bez známeho hlasu, čo by vás aspoň na chvíľu rozptýlil. Myslím na ľudí, kto-

rych nové nariadenia odstrihli od vitálnej podpory, od spoločného času s rodinou, objatí priateľov, či spoločenstva veriacich. Čo nám ostane, keď stíchnu všetky hlasy a ostaneme sami?

Ďalším problémom je, že nevieme, čo nás čaká. Ťažko sa robia akékoľvek plány, keď netušíme, ako bude svet vyzeráť o mesiac, o rok. Môžem si kúpiť

zásoby toaletného papiera. V apríli ho bolo dosť ťažké zohnať. Je to už tak, že sme stratili aj tú obyčajnú kontrolu nad našimi životmi. Nič nie je isté. V takýchto situáciách je pre mňa ľahké báť sa. Trochu o moju prácu a hlavne o všetkých mojich blízkych, od ktorých som tak ďaleko. Politická situácia tu v Británii, na Slovensku ani inde vo svete ma tiež nenapĺňa ktovieakým pokojom. Je to živná pôda pre všetky možné konšpiračné teórie a špekulácie. Minule som si prečítala na facebooku status jednej mojej známej, po ktorom som pár nocí dobre nespala. Tak ma vystrašili jej špekulácie nad budúcnosťou, do ktorej podľa nej smerujeme. Nesúhlasím s ňou, ale prišlo to v čase, keď som každé ráno bojovala o silu vstať a urobiť niečo užitočné, a toto ma nejako zlomilo. Je také ľahké šíriť strach. Čo nám ostane, keď stratíme kontrolu nad našimi plánmi a nad tvorením našej budúcnosti? Ako jednotlivci alebo celá spoločnosť.

Premýšľam nad žalmami, ktoré spievame každú nedeľu na našich bohoslužbách. Tisícročia stúpajú hore tie isté modlitby. Pridávam k nim svoj hlas: *Keď sa základy rozvrátia, čo si počne spravodlivý?* (Žalm 11, 3). V mysli sa opravujem a hovorím si, že veď sme tú kontrolu nad našimi životmi ani nikdy nemali. A to, čo strácame, je skôr ilúzia kontroly.

Ale predsa len, Pán Boh nám zveril veľkú mieru slobody a zodpovednosti za všetko, čoho sme súčasťou a spolu s tým nám umožnil tvoriť a plánovať našu budúcnosť. Táto predvídateľnosť nám vytvárala pocit bezpečia. Teraz je veľmi dobrý čas priznať si, že to, čo nám bolo dané, nám kedykoľvek môže byť aj vzaté a že my sme len správcami, nie vlastníckmi nášho zdravia, rodiny, práce, komunity... Pred odchodom na misiu do Glasgowa som si do denníka zapísala tento výrok od Corrie ten Boom, ženy, ktorá prežila koncentračný tábor: „Drž všetko vo svojich rukách zľahka, inak to bolí, keď ti Boh roztvára dlane.“

Vraciam sa teda k môjmu žalmu. *Keď sa základy rozvrátia, čo si počne spravodlivý?* Odpoveď je trochu nejasná. Neodpovedá na otázku priamo, ale hovorí: *Hospodín je vo svojom svätom chráme, Hospodínov trón je na nebesiach...* Na prvý pohľad sa mi zdá, že tu opisuje Boha, ktorý je v čase chaosu vzdialený. A tak trochu nedostupný. A najmä mi stále nie je jasné, čo si má počať ten spravodlivý. Ale čím viac času trávim s týmto žalmom, tým viac rozumiem pokoju, ktorý prichádza s touto odpoveďou v druhej časti. V prvých veršoch je vykreslená situácia reálneho ohrozenia, cítim, ako sa stupňuje stres: *bezbožníci napínajú luk, šíj kladú na tetivu, za tmy strieľajú na úprimných, rozvracajú sa základy*. Potom tá otázka *čo si počne spravodlivý*, a potom zrazu úplne iný záber. V hlave si vytváram sprievodnú hudbu k tomu žalmu, aby som zachytila túto zmenu tónu. Prichádza pokoj, ktorý pramení z istoty niečoho nemenného. *Hospodínov trón je na nebesiach*. Boh stále vládne. Nestratil kontrolu nad týmto svetom. Nevymklo sa mu to z rúk. Nie je prekvapený ani bezradný. Čo nám ostane, keď nemáme kontrolu nad tým, čo nás čaká?

Ostáva nám viera,

že sme neboli uvrhnutí v chaos, ponechaní bojovať sami za seba. Boh zo svojho trónu stále riadi svet a životy podľa svojho dobrého plánu. Istota tejto pravdy, ktorá sa nikdy nezmení vytvára priestor bezpečia, v ktorom môžeme zložiť naše unavené srdcia. „V Hospodínovi nachádzam útočisko“, uvádza žalmista svoju modlitbu.

Ostáva nám tiež nádej,

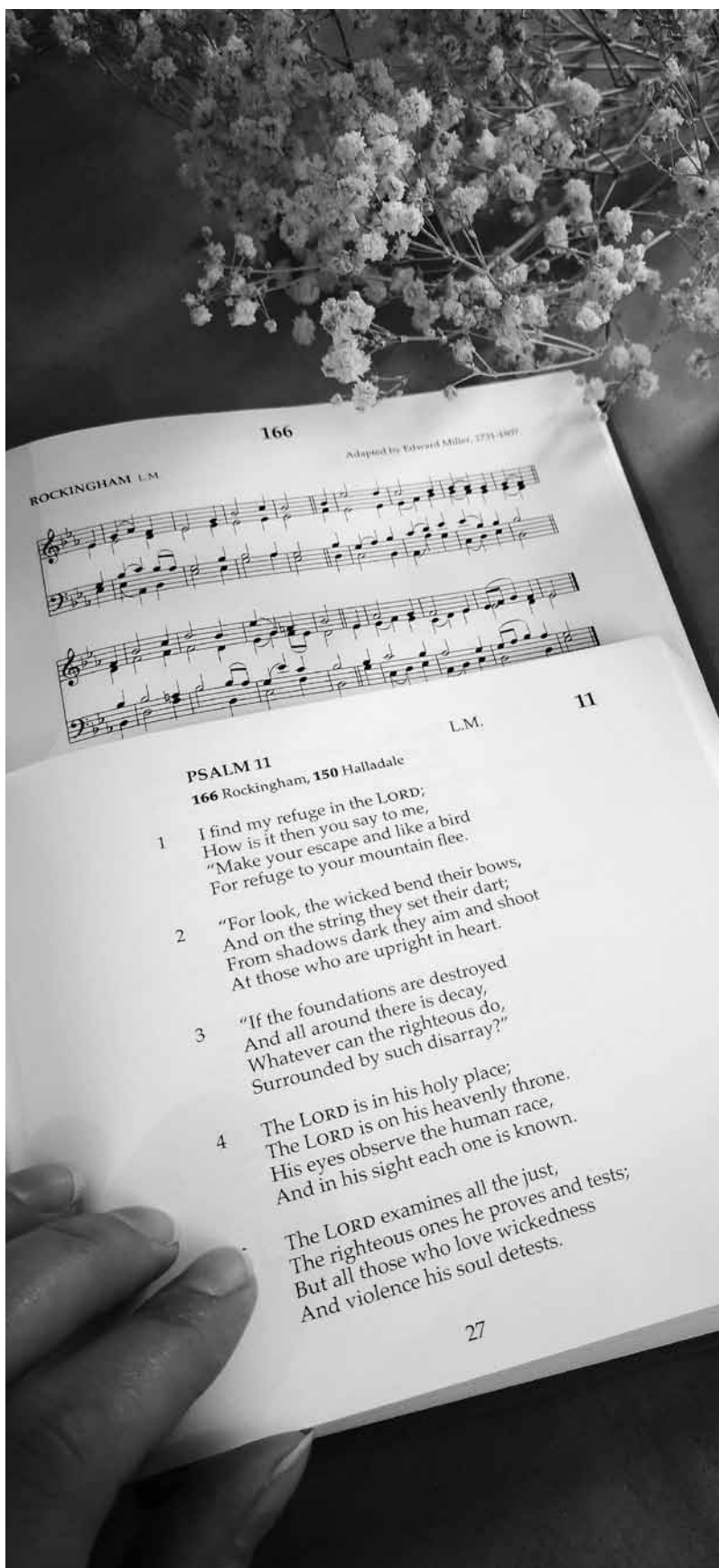
že jedného dňa bude svet zbavený všetkého zla. Že bolesť, v ktorej žijeme je dočasná. *Jeho oči hľadajú, jeho pohľad skúma ľudí. Hospodín skúma spravodlivého i bezbožného. Z duše nenávidí toho, kto má záľubu v násilí. Dážď žeravého uhlia a síry spustí na bezbožníkov, horúci vietor bude ich údelom. Hospodín je predsa spravodlivý, miluje spravodlivé skutky. Úprimní uvidia jeho tvár.*

A na záver nám ostáva Božia láska.

Niektorí z nás prežívajú fyzickú samotu. Slobodní ľudia, osamelý rodič, či dôchodca s nalomeným

zdravím. Niektorí sa cítia opustení napriek množstvu ľudí v ich okolí. V sobotu som sa rozprávala s priateľkou (samozrejme videohovor) o tom, že táto pandémia je ako zväčšovacie sklo nad našimi životmi a spoločnosťou. Nie až tak vytvára, ako skôr odhaľuje naše slabé aj silné miesta. To, čo je zdravé a pevné, sa ešte viac posilnilo. Ale tam, kde boli nejaké trhliny, tie sa roztvárajú. Narastajú nedorozumenia, bitky o to, kto má pravdu, stupňuje sa hnev. Cítíme sa nedocenení alebo nepochopení, napriek tomu, že do toho dávame niekedy posledné zvyšky sily. A tam, kde záťaž prekročí hranicu únosnosti, niekedy nezostane nič iné, ako odísť, alebo si aspoň vytvoriť odstup – od facebooku, práce, rodiny, od cirkvi či iných vzťahov. *Uteč si vtáča na svoj vrch!*, radili autorovi žalmu. Čo nám ostane, keď stíchnu všetky hlasy a my zostaneme sami so svojimi myšlienkami? Ostáva nám *Hospodin vo svojom svätom chráme*. Chrám bol miestom, kde mal Boh spoločenstvo s ľuďmi. Kde prebýval medzi nami. Hospodin nie je vzdialený, ani nedostupný. Je na mieste stretnutia. Je nám blízko. V čase vzniku tohto žalmu bol len jeden chrám a ľudia museli cestovať z celej krajiny na toto jedno miesto. A hoci prežívali spoločenstvo s Bohom, v skutočnosti nemohli prísť do úplnej Božej prítomnosti. Lebo toto najsvätejšie miesto bolo oddelené oponou, za ktorú bežný človek nikdy nemohol vstúpiť. Až pokým neprišiel Ježiš Kristus, ktorý sa stal tým skutočným, večným a všadeprítomným chrámom. On je tým miestom, kde sa Boh stretáva s človekom. Jeho obeta na kríži roztrhla chrámovú oponu. Jeho roztvorené náručie nás pozýva k zmiereniu s Bohom a k spočinutiu v jeho milujúcej prítomnosti.

Teraz teda zostáva viera, nádej a láska, tieto tri, ale najväčšia z nich je láska (1Kor 13, 13). ■

JESENNÉ BILANCOVANIE

Trávenie letných mesiacov bolo v čase koronakrízy úplne iné než v uplynulých rokoch. Rovnako to vnímali aj zamestnanci a dobrovoľníci Detskej misie, ktorí na letné prázdniny spomínajú ako na čas Božej priazne, ochrany a milosti. Letné obdobie zhodnotil národný riaditeľ Detskej misie MICHAL FRAŇO v rozhovore s VLADIMÍROU VRAJOVOU.

Ako vyzerali aktivity Detskej misie počas leta? V čom bola táto letná sezóna iná než letné sezóny počas predchádzajúcich rokov?

Začal by som vyjadrením veľkej vďaky Pánu Bohu, ktorý nám umožnil uskutočniť letné aktivity v takom rozsahu, v akom sme to ani sami nečakali. V decembri 2019, keď sme mali naplánované aktivity na leto 2020, sme sa chystali uskutočniť osem pobytových táborov, štyri denné tábory a študijný tábor pre dobrovoľníkov s názvom Učeník. Všetkých osem pobytových táborov sa

mohlo uskutočniť, uskutočnili sa dva denné tábory, jeden sa zrušil a namiesto jedného sa konali evanjelizačné kluby vo forme päťdňového klubu. Cirkevný zbor, ktorému sme mali pomáhať s denným táborom, zvolil, vzhľadom na svoje možnosti a kapacity, formu päťdňového klubu a bolo to dobré. Podarilo sa nám osloviť viacero detí i rodičov z okolia. Na konci leta prebehol tábor Učeník a bol povzbudením pre mnohých mladých spolupracovníkov, ktorí s nami boli v lete ako vedúci na táboroch, a tiež aj pre starších, ktorí zvyknú cho-

dievať na tento tábor, aby tam boli duchovne povzbudení a posilnení.

Čo bolo pre vás najnáročnejšie? Čo vás naopak potešilo alebo povzbudilo?

Najnáročnejšie bolo samotné rozhodnutie, či robiť letné tábory alebo nie. Pri tohtoročných letných táboroch boli pre nás veľmi dôležité biblické verše z Daniela 3, 17–18:

Keď to musí byť, náš Boh, ktorého vzývame, nás môže vyslobodiť z rozpálenej ohnivej pece, a vyslobodí nás aj z tvojej ruky,

kráľu. Ale ak nie, vezmi na vedomie, kráľu, že tvojich bohov nebudeme vzývať a zlatej soche, ktorú si dal postaviť, nebudeme sa klaňať.

Šadrach, Mešach a Abéd-Negó si uvedomovali reálne nebezpečenstvo smrti. Kráľ Nebúkadnecar im dal na výber. Buď sa poklonia zlatej soche, ktorú dal postaviť, alebo zomrú v ohnivej peci. Traja mladí muži vedeli, že majú veľkého Boha, ktorému slúžia. Vedeli, že pre Neho nie je problémom ochrániť ich a že On to môže urobiť. Uvedomovali si však aj to, že im nie je nijako zaviazaný. Ak by rozhodol inak, boli pripravení osláviť Ho svojou smrťou.

Tieto verše nás sprevádzali nielen počas tábora, keď sme Daniela preberali, a tieto verše sme si čítali, ale aj pred táborom. V tom období sme sa totiž rozhodovali, či tábory robiť, alebo nie. Situácia vyzerala pred letom všelijako. Štyri partnerské organizácie, s ktorými spolupracujeme pri akciách pre deti a pre učiteľov detí, sa v apríli rozhodli, že letné tábory robiť nebudú. My sme si ponechali viac času na rozhodnutie, na sledovanie vývoja situácie a na modlitby. Sme veľmi vďační Pánovi, že tábory boli povolené a že sme ich mohli mať. Vstupovali sme do nich s tým, že náš Boh nás môže ochrániť pred koronavírusom, ale uvedomovali sme si aj to, že nám nie je nijako zaviazaný to urobiť. Často sme

naše tábory konzultovali s hygienikmi. Snažili sme sa spraviť pre zabezpečenie dobrej hygieny a dodržanie všetkých predpisov maximum. Správca táborového strediska v Častej, Igor Pankuch, urobil niektoré hygienické opatrenia i nad rámec toho, čo nám hygienici odporúčali.

Sme Pánu Bohu nesmierne vďační za to, že všetkých jedenásť turnusov letných táborov (osem pobytových, dva denné a tábor Učeník) mohlo prebehnúť a že sa na nich nevyskytol žiaden prípad koronavírusu. Sme vďační Pánovi, že nás ochránil. Tešíme sa, že počas leta mohlo desať detí a dorastencov nájsť z Božej milosti v Pánu Ježišovi nový život.

Koľko detí sa zúčastnilo na letných aktivitách? Nezaznamenali ste pokles záujemcov, napríklad, z dôvodu strachu na strane rodičov z možnej nákazy?

Prihlasovanie na letné tábory bolo, samozrejme, ovplyvnené vyčkávaním, ako sa situácia vyvine. V rámci prípravy denného tábora som rodičov detí z minuloročných táborov už v januári informoval, kedy bude tohtoročný tábor prebiehať, aby si mohli tento termín zarezervovať. Sľúbil som im, že im dám vedieť, keď bude na internete pripravený prihlasovací formulár, aby mohli prihlásiť svoje deti na tábor. Keď som začiatkom apríla kontaktoval rodičov, napísal som im, že

prihlasovací formulár je už síce k dispozícii, ale že nebudem robiť nejakú „nadšenú“ propagáciu denných táborov, pretože v súčasnej situácii rozbiehajúcего sa koronavírusu a sprísňujúcich sa opatrení by to vyznievalo komicky. Napriek tomu sa však hneď v ten deň prihlásilo 5 detí!

Záujem zo strany rodičov bol. Denné tábory boli naplnené viac ako pred rokom! Pri pobytových táboroch sme rodičov minuloročných táborníkov informovali prostredníctvom mailu a oznamov na našej internetovej stránke. Na internete sme uverejňovali aktuálne informácie týkajúce sa prípravy letných táborov a podmienok, ktoré je potrebné splniť a ktoré sme konzultovali so Štátnym úradom verejného zdravotníctva. Veľa sme sa v tomto období za tábory modlili. Keď už boli zo strany hygienikov k dispozícii jasné usmernenia pre letné tábory, informovali sme rodičov, že letné pobyty sa uskutočnia. Boli sme veľmi prekvapení, ako rýchlo sa tábory zaplnili. V záujme lepšieho naplnenia hygienických štandardov sme znížili kapacitu tábora zo 65 na 50 detí. Nemuseli sme to robiť, lebo hygienici nám schválili plnú kapacitu, ale sami sme to vnímali ako správne rozhodnutie vzhľadom na hygienické nariadenia a pravidelnú dezinfekciu priestorov počas tábora. Zatiaľ čo minulé roky bol priemerný počet na táboře v Častej 55 detí,

tento rok to bolo 48 detí, čo považujeme za výnimočnú vec v čase koronakrízy. A to i napriek tomu, že na „nadšenú“ propagáciu táborov sme mali od usmerenia zo strany hygienikov len mesiac, čo je veľmi krátka doba. Celú túto vec ohľadom letných táborov vnímam ako veľké Božie víťazstvo, za ktoré Mu patrí veľká vďaka a chvála.

Mali ste dostatok vedúcich a dobrovoľníkov? Ako vnímali deti všetky opatrenia?

Vďaka Bohu sa podarilo nájsť aj dostatok vedúcich. Deti vnímali zvýšené hygienické opatrenia minimálne. Boli už na to zvyknuté z domu a z posledných týždňov v škole, a preto to nevnímali ako niečo nezvyčajné.

Zaznamenali ste počas leta podozrenie na koronavírus u nejakého dieťaťa?

Podozrenie sme mali na poslednom letnom tábore v Častej u dvoch dorastencov. O ich zvýšených a neklesajúcich teplotách sme informovali Regionálne úrady verejného zdravotníctva. Tie nariadili vykonať test. Oba testy však boli negatívne, a tak tábor mohol pokračovať ďalej a byť štandardne ukončený. V prípade, že by boli testy pozitívne, celý tábor by musel ísť do karantény a zostať v zariadení dlhšie, všetci by museli byť otestovaní a až pri dosiahnutí negatívnych výsledkov by mohli ísť domov. Takisto

personál zariadenia by musel byť v karanténe a podstúpiť testovanie, čo by narušilo priebeh ďalších aktivít v táborovom stredku v Častej. Vďaka Bohu sa nič také nemuselo udiať, pretože obe podozrenia na koronavírus boli negatívnymi testami vyvrátené.

Napriek tomu nám týždeň po konaní tohto tábora zavolała redaktorka televízie JOJ, či jej vieme niečo povedať o dvoch pozitívnych prípadoch koronavírusu na tábore v Častej. S veľkou vďachnosťou v srdci voči Bohu som jej mohol povedať, že my sme pozitívne prípady nemali. O pár dní som sa však dozvedel, že iný tábor, ktorý sa v Častej nachádza len 300 metrov od nášho, mal dva pozitívne prípady. Aj pri tom si človek mohol uvedomiť, že koronavírus je naozaj okolo nás a blízko nás, ale bola to Božia moc, ktorá nás počas leta ochránila pri táboroch Detskej misie.

Pocítili ste ako Detská misia finančnú krízu? Boli darcovia štedrý aj počas pandémie?

Nič takéto sme nepocítili. Po páde dvojčiek v roku 2001 viaceré kresťanské organizácie pocítili, že darcovia sa zľakli a znížili dávanie. Viacero misijných organizácií sa v nasledovných rokoch začalo borit s finančnými ťažkosťami. Teraz, počas koronakrízy sa udial opak. Konzultoval som to i s vedúcim jednej kresťanskej nadácie, ktorý mi

potvrdil, že nevnímam výpadok darov, skôr naopak. Zdá sa, že koronakríza spôsobila, že mnohí kresťania si práve v týchto neistých časoch viac uvedomujú, že do Božieho diela sa investovať oplatí, pretože to je dobrá investícia, je to investícia pre večnosť.

Aké sú vaše plány na najbližšie obdobie? Situácia s koronou sa opäť zhoršuje, majú regionálni pracovníci stále otvorené dvere na školách? Stále funguje online-práca Detskej misie?

Plány máme, ale úprimne musím povedať, že nevieme, čo sa z nich uskutoční. Je to v Božích rukách. Ak by sme nemohli ísť na priame akcie s deťmi, chceli by sme pokračovať v príprave videozamyslení pre ne, chceli by sme propagovať korešpondenčné kurzy pre deti a dorast, chceli by sme prekladať materiály a inovovať grafiku na niektorých starších materiáloch. Pre deti, ktoré boli na táboroch, by sme radi začali od októbra robiť online Klub Dobrej zvesti.

Stále je toho veľa, čo môžeme robiť, a tak to vkladáme do Božích rúk, aby nás pri tom On viedol. Chceme i naďalej robiť túto službu plní dôvery naproti Bohu, dobrému Bohu, ktorý miluje ľudí a záleží Mu na tom, aby sa Evanjelium dostalo ku každému človeku, aj k tým najmenším. ■

LETO NA ČESKEJ STRANE

V Dětské misii v České republice jsme velmi vděční, že jsme mohli uskutečnit všechny plánované tábory. Pracovníci DM se podíleli na organizaci 6 příměstských a 4 pobytových táborů. Hygienická opatření nejvíce dopadla na zdravotníky a na kuchyni, ale ti se s požadavky statečně vyrovnali. Možná kvůli zavíraným táborům jsme zaznamenali zvýšený zájem na poslední chvíli, ale tou dobou už byly tábory plně obsazené - do 30 dětí, nad kterých pak platí přísnější hygienická pravidla. Tábory letos přinesly také ovoce v podobě 10 dětí o kterých víme, že se rozhodly uvěřit v Pána Ježíše.

Daniel Fér, pracovník Dětské misie, ČR

TROLEJBUS BRATISLAVA

TOMÁŠ KOMRSKA

RÚŠKO, KTORÉ ODHAĽUJE

Nosenie rúška sa stalo akousi novou spoločenskou atrakciou. (Alebo neatrakciou.) Berme to prvé. Nie len strih a farba rúška rozprávajú čo-to o majiteľovi, ale aj to, ako ho kto nosí. Nosenie rúšok však prinieslo čosi nevidané. Tým, že zakrýva väčšinu tváre, umožňuje jedinečný, ničím nerušený pohľad. – Pohľad do očí.

Pri tomto pohľade na polozakrytú tvár, pozorovateľa nijako nevyrušuje všakovaký nos, pestrá paleta úst, či nepozorne oholená brada. Rozptyľujúci make-up je tiež ukrytý, a tak nič nebráni plnému sústredeniu sa na pohľad do očí – všimli ste si, aké sú vo svojej podstate oči krásne? Ako rozprávajú o svojom majiteľovi? Ako prezrádzajú, čím človek aktuálne žije? Či sa trápi, či sa smeje... Na stvorenstve a jeho častiach ma prekvapuje, že nielenže plnia to, čo plniť majú – ale ešte je to aj krásne.

To ma inšpiruje robiť svoju prácu nielen kvôli naplneniu jej zmyslu, ale vložiť do nej aj čosi viac – zmysel, ktorý dáva jej zmyslu väčší zmysel. Verím, že potom bude moja práca ešte aj krásna. A to nemyslím len na jej výsledok, ale práve na jej priebeh. Dá sa krása uchopiť rozumom?

Nedá.

Preto sa nedá opísať slovami.

Dá sa iba precítiť srdcom, a tak mi skutočná krása niekedy uniká, ak mám v srdci ľad.

Pozývam ťa na dobrodružnú cestu – zapozerať sa do očí rúškovca a objaviť to, čo bolo bez rúška ukryté.

Občas by sme mali rúškom veľkorysosti zakryť vyrušujúce okolnosti, aby sme si krásu krásy smeli vychutnať. ■

AKO VZNIKÁ VŠEOBECNÁ NENÁVISŤ

Je krásne štvrtkové popoludnie. Služba na linke 212 prebieha prekvapujúco hladko.

V istom momente, keď som svižne odchádzal zo zastávky, aby som stihol zelenú na blízkej križovatke, spozoroval som cyklistu. Chcel na predbehnúť, ale pribrzdil a mávnutím ruky mi naznačil, nech idem a v tesnom závесе ma nasledoval.

Spontánne som mu cez otvorené okienko gestom poďakoval a vpálil do križovatky.

Lenže v strede križovatky je kríženie môjho elektrického vedenia a o niekoľko metrov ďalej výhybka – miesta, kde musím ísť pomaly. Preto som v križovatke pribrzdil. Ale to môjho cyklistu nahnevalo. Začal kričať, prečo brzďím. Hneď ako sa dalo, som šliapol na plný plyn.

Na ďalšej zastávke ma dobehol, zastal pri okienku, napľul mi do tváre s výkrikom: „Načo brzdiš ty debil, na to som ťa pustil!“

„Ale veď ja musím, kvôli...“

Druhý pluvanec už zachytilo svižne privreté okienko.

Vyšportovaný značkový drak šliapol svalnatými nohami do pedálov a odsaganoval sa do vrchu pred nami.

Práve bolo zasiaté veľmi kvalitné zrno nenávisti, všeobecnej nenávisti. Pretože inú historku si vypočujú cyklisti, inú vodiči. A tak všeobecná nenávisť medzi tábormi cyklistov a vodičov môže bujne rásť. A potom už stačí, aby hocikáký cyklista stretol hocikákeho vodiča – a bez toho, aby sa spoznali, opantá ich vzájomná nenávisť – dá sa to zastaviť?

Pritom netreba nič iné, len si so záujmom vypočuť, prečo ten druhý robí také, pre mňa nepochopiteľné veci, ktoré ma zdržujú.

Ruku na srdce – koľkokrát som na niekoho, hoci len v srdci, alebo práve v srdci, napľul?

A to len preto, že mu nerozumiem, alebo preto, lebo nosí košeľu z „nepriateľského“ tábora. A ani som sa nenamáhal sa k nemu priblížiť.

Dá sa to zastaviť? – Dá.

Len musím chcieť a mať úprimný záujem o pribrzdeného iného, záujem o „nepriateľa“.

Si myslím.

Máš takého nepriateľa?

Tak, čo – skúsime to?

Pretože tikun olam – snaha o nápravu sveta – v tom, čo môžem ja ovplyvniť, je aktuálna stále. Tu ide o nápravu, v ktorej sa Boh pridá ku mne, na rozdiel od inej nápravy – Božieho vykúpenia, ku ktorému sa môžem pridať ja. Aj to si myslím. ■

Z ROKOVANIA RCB

SEPTEMBER 2020

Rokovanie Rady sa uskutočnilo 29. 9. 2020 formou zoom videokonferencie.

Rada rozhodla:

O úpravách pilotného návrhu na rozdeľovanie príspevku od štátu, ktorý predkladá Konferencii;
Že Slavomír Poloha nastupuje od 1. 9. 2020 do levického zboru ako administrátor na polovičný úväzok.

O zmene formátu výročnej Konferencie na online videokonferenciu, kvôli pandémie Covid-19.

Vymenovala kazateľa Gabriela Gajdoša za administrátora zboru v Starej Turej.

Rada zobrala na vedomie:

Oznámenie kazateľa Daniela Jurču, že končí ako kazateľ CB v Starej Turej a odchádza do starobného dôchodku. Rada v mene celej cirkvi ďakuje Danielovi za 29 rokov jeho kazateľskej služby v českých a slovenských zboroch.

Rozhodnutie kazateľa Daniela Pastirčáka, že chce predĺžiť svoj mandát v zbore Bratislava-Kaplnka aj po vzniku nároku na starobný dôchodok. Rada poverila Juraja Kohúta, aby viedol hlasovanie o predĺžení

mandátu Daniela Pastirčáka v zbore Bratislava-Kaplnka.

Rozhodnutie kazateľa Rastislava Betinu, že chce predĺžiť svoj mandát v zbore Košice aj po vzniku nároku na starobný dôchodok. Rada poverila predsedu Rady, aby viedol hlasovanie o predĺžení mandátu Rastislava Betinu v zbore Košice.

Informáciu, že predseda Rady vykonal inštaláciu Mareka Tomašoviča za kazateľa-správcu zboru v Trnave a Petra Kučeru za kazateľa-správcu zboru Bratislava-Cukrová.

Zrušenie spoločnej jesennej pastorálky z dôvodu nepriaznivej Covid-19 situácie.

Informáciu predsedníctva Spoločnej konferencie o prvých krokoch v príprave Spoločnej konferencie v roku 2022.

Ďalej Rada:

Mala rozhovor s uchádzačom o vikariát Slavomírom Krupom. Rozhodnutie o prijatí do vikariátu Rada odložila a zároveň poverila študijný odbor, aby s bratom komunikoval o jeho ďalšej príprave.

(Spracované z podkladov RCB.) ■

KNIŽNÁ NOVINKA

Slovenská biblická spoločnosť v Banskej Bystrici vydala v júni 2020 novú publikáciu

EVANJELIUM PODĽA JÁNA

biblický text je v znení Slovenského ekumenického prekladu Biblie – štvrté opravené vydanie.

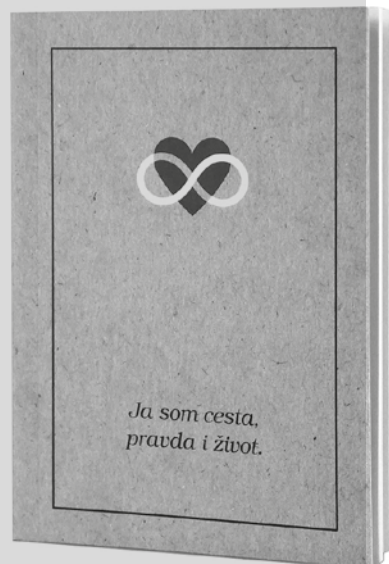
Jeden z najobľúbenejších biblických textov, Evanjelium podľa Jána prichádza v týchto dňoch na náš knižný trh. Toto vydanie sa vyznačuje praktickým, dobre prenosným malým formátom, brožovanou väzbou, jednotlpcovou sadzbou textu s textovými poznámkami a je spracované v dvoch pútavých grafických prevedeniach obálok.

Obe verzie titulu sú dostupné na e-shope vydavateľa:

www.eshop.biblia.sk

Titul je svojím praktickým prevedením a veľmi dostupnou cenou vhodný na misijné účely. Pri nákupe nad 20 kusov ponúkame zľavu 30% z ceny. Pre farnosti, cirkevné zbory a misijné organizácie je pripravená ďalšia zaujímavá množstevná ponuka.

Informácie: Michal Veselý, vesely@biblia.sk, tel.: 048 4134191

VOJNA RÚŠOK

Nežijem na sociálnych sieťach, nečítam statusy. Na tento ma špeciálne upozornila manželka. Vlastne skôr na to, čo tieto slová vyvolali. Vraj – keď si to prečítala, zľakla sa. Nie Covidu – hĺbky ľudskej nenávisti. Tak som si to prelistoval. Takmer dve tretiny ohlasov obviňujú autora, že sa zapredal, tak ako sa zapredával vždy a že sa dal podplatiť vládou, aby propagoval nebezpečenstvo vymysleného vírusu a oberal ľudí o slobodu tým, že sa prihovára za nosenie rúšok. Vyberiem niekoľko kultivovanejších citátov: *„S ťažkým priebehom choroby patríš medzi mizivé percento ľudí, ktoré nestojí za to, aby sa ostatní ľudia obmedzovali.“ ... Uveríme, iba ak umrieš.... Keď prekročím na chodníku každých 10 m aspoň 2–3 mŕtvol, potom môžete vyzývať na opatrenia ... Dúfam, že ťa čoskoro navštívi zubatá... Ja som sa nezľakol. Veď – nebudem sa báť zlého, len som si uvedomil, že som sa prešiel po dne človečenstva, kde ľudia v srdci majú zlobu (Ž 23).*

Básnik P. O. Hviezdoslav sa vo svojich Krvavých sonetoch pýta. „Kto zapríčinil tento úpadok, zosurovenie, zdivočenie mravov?“ Kto zapríčinil to, že sa vysmievame a zľahčujeme vírus, ktorý zabíja po celom svete (viac ako milión mŕtvych a vyše 40 miliónov nakazených.) Vlády, ako ochrancovia zdravia a životov obmedzujú ľudské práva, individuálne slobody... Ochrancovia slobody ich žalujú, podávajú trestné oznámenia na vlády a vládne inštitúcie. Začala sa vojna rúšok. Chvilami som si (u nás na Slovensku) myslel, že je to len opozičná a mediálna zúrivosť vo voľbách porazených. Zdá sa, že nie... Veď, keď poslanec parlamentu vo verejnoprávnom médiu povie: „Načo je komu zdravie, keď

BOHUSLAV PIÁTKO
(šéfredaktor)

„Za posledných pár týždňov som hral niekoľko predstavení.

My bez rúšok, diváci s rúškami. Podľa predpisov. Som Covid-pozitív šiesty deň. Stav sa zhoršil a som v nemocnici.

Vyzývam všetkých, aby neľahčovali situáciu a rešpektovali nariadenia. Nenosenie rúšok nie je prejav vlastnej slobody, ale bezohľadnosť voči tým, ktorých ohrozujeme. Neverte lacným exhibicionistom, že Covid je len ľahká chrípka.

Covid neprajem ani tým, čo tieto bludy šíria“.

S úctou Milan Kňažko.

nemá robotu“, zastaví sa človeku rozum. Keď podpredseda vlády zareaguje na ochranné opatrenia vlastnej vlády, že neexistujú argumenty na takéto opatrenia, lebo nie je vyrátané, koľko ľudí sa v ktorej krčme či reštaurácii nakazilo, tiež sa v človeku dačo zastaví. Asi ešte nezbadal, že hromadné podujatia akéhokoľvek druhu sú ohrozením...

Nech je táto vláda akokoľvek amatérska, spadla do krízy, akú naše generácie nezažili. A spadla do nej v zdevastovanom štáte. Prvé kolo zvládla. Do druhého, aspoň podľa médií a opozície, vstúpila nepripravená, a preto sme tam, kde sme. Príklad: Bývalý minister zdravotníctva obvinil vládu, že počas leta nepripravila tisíce zdravotníkov a lekárov na druhú vlnu a preto je zdravotníctvo na pokraji kolapsu. Asi nevie, že za dva mesiace nemožno vyštudovať ani jedného, nie tisíce lekárov. Akosi rýchlo zabudol, že výsledkom troch vlád Smeru v zdravotníctve je vyše 4 200 lekárov v zahraničí a asi nepočul ani rakúskeho veľvyslanca, ktorý povedal: „V Rakúsku pracuje asi 43-tisíc Slovákov. Približne 25-tisíc z nich robí v zdravotníctve.“ Kto zapríčinil tento úpadok...?

Od včera (16. 9.) počúvam v médiách, že zlyhanie tejto vlády v príprave na druhú vlnu potvrdil aj NKÚ. Akosi bokom ostáva, že NKÚ konštatuje, že: „Na Slovensku nebola od roku 2008 zadefinovaná potreba doplniť pohotovostné zásoby o vybrané zdravotnícke pomôcky...“ Táto úvodná časť správy sa v ten istý deň, do večera, stratila z viacerých internetových vydaní médií...

Média nemusia klamať, aby zavádzali. Stačí správny výber...

Vojna rúšok pokračuje. Padlí pribúdajú. ■

KRÍŽOVKA

„Kto premôže svoj hnev, ten premôže...” (Estónske príslovie)

Autor: Peter Kailing	Skratka slečny	Tam	Vykreslenia	Nemecký filozof	TAJNIČKA	POMÔCKY In, Kant, Inn, Jen	Turecké mužské meno	Súčasť bicykla	Spevohra
Kanál					•	Apko			
Loptoš, nezbedník					•	Lepidlo			
	Súladi (básn.)	Nem.-rak. rieka			•	Kráča			
		Udupaj				Madrid. fut. klub			
Lampa, svietidlo					•		Plošná miera		
							Chem. zn. rubídiá		
Žeby				Teliesko z mušle	•				
				Egyp. posvät. býk					
501, rím.			Semita		•			Japon. menová jednotka	Predložka (od)
			Osobné zámeno						
	Kartová hra	Omámil vínom			•		Čes. súhlas (hov.)		
		Éra					Odierala		
Speňujú					•	Starý otec (kniž.)			
						Turecké muž. meno			
Opica			Zrušenie zmluvy		•				
			Rebriňák						
Železo				Emília (dom.)	•			V (nem.)	Kancel. skratka
Ozvena				Ozdobný kvet	•				
Kedysi				Maďar. ženské meno	•				

Tajnička krížovky z RELAXU Dialóg č. 8-9/2020.

Prekonať zlé zvyky je možné jedine dnes – ZAJTRA UŽ NIE. Knihu *Kráľovské mestá* posielame Jozefovi Násalymu do Veľkého Krtíša.

Vyriešenú tajničku krížovky z tohto čísla posielajte e-mailom alebo poštou na nižšie uvedené adresy:

svatava@swanmail.sk, DIALÓG, Sadová 28, 900 51 ZOHOR do 7. 11. 2020. Nezabudnite nechať na seba kontakt (meno, telefón, adresa).

Správneho riešiteľa všetkých úloh odmeníme reprezentačnou obrazovou publikáciou z vydavateľstva Media Svatava.

Správne odpovede z tohto čísla uverejníme v Dialógu 11/2020.

Stranu pripravil Peter Kailing

